

DOMAČI PRIJATELI

Mesečnik za zabavo in pouk

Izhaja koncem meseca. Naročnina letno 20.— Din, poluletno 11.— Din. Posamezna številka 2.— Din. Izdaja konzorcij „Domačega prijatelja“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik Emil Podkrajšek. — Upravnik agr. Vladimir Sergejev. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. — Tiskali J. Blasnika nasl. v Ljubljani. — Odgovoren Mihael Rožanec.

Vsebina.

Dobri Peter. (*Ant. Adamič.*) — Ecce homo. (*Mirko Kragelj.*) — Majda. (*Gustav Strniša.*) — Hmeljarji. (*Daniilo Gorinšek.*) — Ne misli, draga, da midva... (*Radivoj Rehar.*) — Odkod zlo. (*S. B.*) — Med dopustom. (*B. Podgoršek.*) — Vojne posledice. (*Fr. Rojec.*) — Črna duša. (*Slavoj Bolhar.*) — O Slovencih v Ameriki. (*Anton Kristan.*) — Vdovi. (*V. M. Dorošević.*) — Jaz. (*Mirko Kragelj.*) — Od volkodlaka do cesarja. — Iz Rubensovega življenja. (*-ik*) — O melioracijah. (*Dr. Milan Kostič.*) — Plastično slikanje na blago. (*Prof. Saša Šantel.*) — Širom sveta. — Tehnika. — Praktični nasveti. — Smešnice.

TISKARNA IN LITOGRAFIČNI UMETNIŠKI ZAVOD

J. BLASNIKA NASL.

LJUBLJANA - BREG 10-12

TISKARNA Vsakdanje tiskovine v vse svrhe. Knjige. Umetniška dela. Brošure. Prvovrstne reklamne tiskovine. Večbarvni tisk. Elegantne tiskovine za trgovine in hotele. Vizitke. Kuverte. Plakati. Posmrtnice. Računi. Ilustracije. Vse zadržne tiskovine itd.

Etikete. **LITOGRAFIJA** Diplome. Vignete. Delnice v več barvah. Specijaliteta: Plakati. Umetniške slike. Litografirane vizitke, računi, pisemske glave, poročne karte, ceniki, jedilni listi itd.

OFFSETTISK Plakati po lastnih ali predloženih umetniških načrtih v več barvah. Barvne umetniške priloge. Pokrajinske slike v narav. posnetkih.

BREZ KONKURENČNE CENE!

*Ako kuhaš 'Proja' kavo
boš imela deco zdravo
zato zahtevaj jo povsod
da Ti boš zdrava in
Tvoj rod*

Zadružna banka v Ljubljani

Aleksandrova cesta
povišuje delniški kapital.

Leto 1918 je Slovenijo in njeno prebivalstvo postavilo v povsem drug svet. Do tedaj je bil cesarski Dunaj središče in torišče vsemu dobremu in zlu. Na Dunaj so se obračali tako meščani, uradniki, trgovci, obrtniki, aristokratje, kakor tudi kmetje. Pa tudi delavci so videli in pričakovali od Dunaja pomoči. Seveda ne na isti način kot prej omenjeni, ampak od svojih prijateljskih zvez.

Preobrat v novembru mesecu je povsem predrugačil naš položaj. Bili smo naenkrat postavljeni na lastne noge.

Industrija v prejšnji Kranjski in Spodnji Štajerski je imela prej sedeže na Dunaju in Gradcu, odkoder so prihajale direktive, denar, višji uradniki in vse merodajno. Velika trgovina je bila na Dunaju, Trstu in Budapešti. Po preobratu kar naenkrat nov svet: meja pri Logatcu, meja nad Mariborom, meja nad Jesenicami. In sedeži industrijskih tvrdk so se prenašali k nam v domovino; veletrgovina se je pričela ustvarjati, začeli smo spoznavati pomen deviz in valut, eskompt in reeskompt. Od blizu smo videli, kako se carini in kakšen pomen imajo carinski uradi in njih uradniki.

V Ljubljani smo poznali pred vojno samo Ljubljansko kreditno banko, ki so jo ustanovili imoviti slovenski trgovci, premožni obrtniki in bogati advokatje leta 1899 s pomočjo češke Živnostenske banke v Pragi, ki nam je to prvo banko založila nele z denarjem, ampak tudi z uradništvom, kajti Slovenci se nismo spoznali v bančnih poslih. Stare banke ljubljanske, Mayer, Lukman itd. so bile nemške. In zakaj pa naj bodo Slovencem banke, ko je vsa večja trgovina in industrija bila pravzaprav v rokah Nemcev in pod vplivom Dunaja. Slovenski obrtnik in kmet sta imela svoje hranilnice in posojilnice, kamor sta nosila svoje prihranke in kjer sta se lahko zadolžila v slučaju potrebe; za prave banke pa ni bilo skoro nobene potrebe.

Z ustanovitvijo nove države pa je postalo čez noč vse drugače.

Naš trgovec je kupil v Trstu riž, olje, kavo, vse to je moral plačati v lirah. Moral je v banko, kupiti tam lire ter jih po banki v obliki devize poslati v Trst. Drugi naš trgovec je kupil na Dunaju železnilo, moral je kupiti za pokritje računa devizo na Dunaj ali na Zürich ali na New York; tretji naš trgovec je za plačilo češke robe moral kupiti devizo na Prago itd. Prva leta je bilo potreba največ deviz na Zürich (Švica) in na New York (Amerika), ker sta se švicarski frank in ameriški dolar smatrala za najboljše plačilno sredstvo.

Naši slovenski trgovci in kmetje so prodajali les iz gozdov, trame in deske iz žag v Italijo, v Grčijo, v Španijo, Egipt itd. in so prejemale plačilo v denarju tistih dežel. Zopet so s tem denarjem morali v banko, da so ga zamenjali v domači denar.

Banke so postale za naše kraje potreba. In tako so nastale „Slovenska“, „Trgovska“, „Obrtna“, „Gospodarska“ in seveda tudi naša „Zadružna banka v Ljubljani.“

Delavske zadruge, konzumne, produktivne in stavbne so bile v istem položaju kot trgovci in obrtniki Slovenije. Morale so stopiti radi svojih denarnih in valutnih poslov v zvezo z različnimi bankami, ali občutile so, da bi bilo najboljšje, če se osamosvojijo in osnujejo lastno banko, za vsa svoja finančna opravila, za eskompt in reeskompt menic, za blagovne kupčije, za finansiranje zadrug, skratka za vse, kar ima vršiti prava matica zadrug. Vršila so se dolga posvetovanja, na kar se je začelo s predpripravami za ustanovitev lastne

Zadružne banke v Ljubljani.

Delokrog Zadružne banke v Ljubljani se je končno določil tako-le:

Banka je upravičena izvrševati sledeče posle:

1. Ustanavljati konzumne in produktivne zadruge na temelju zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, pospeševati njih razvoj z dovoljevanjem kreditov, posredovati jim nakup in prodajo blaga in surovin, nadalje posredovati med njimi denarno izravnavo.

2. Ustanavljati samostojno ali v zvezi z drugimi industrijska, trgovska in druga, razvoj narodnega gospodarstva pospešujoča podjetja vseh vrst, snovati v svrhu ustanovitve omenjenih podjetij delniške in druge družbe, izdajati njih delnice, voditi njih posle.

3. Eskomptovati in reeskomptovati menice.

4. Dovoljevati akceptni, kontokorentni, davčni in pokriti kredit. Izvrševati in posredovati vsakovrstne finančne in kreditne operacije na račun države, pokrajin, občin, korporacij, zadrug, družb ali zasebnikov in izvrševati opravila, ki so v zvezi s temi operacijami.

5. Nakupovati in prodajati blago in surovine vseh vrst za lasten in tuj račun, pospeševati predvsem eksport domačih pridelkov in izdelkov.

6. Nakupovati in prodajati, v najem jemati in oddajati nepremičnine vseh vrst in posredovati pri teh opravilih.

7. Nakupovati in prodajati vrednostne papirje, valute in terjatve, jih zastavljati ali zamenjavati proti drugim vrednostim, oziroma posredovati omenjena opravila.

8. Dajati posojila proti zastavi vrednostnih papirjev, blaga, surovin in drugih premičnin.

9. Sprejemati denar ali v tekočem računu, v katerem slučaju sme vlagatelj razpolagati z vloženim zneskom bodisi s čekom, bodisi na drug način ali na vložne knjižice, ali proti obrestonosnim blagajniškim listom.

Pravila so se sestavila. Ministrstvo za trgovino in industrijo jih je 19. avgusta 1920 št. 6677 potrdilo in trgovsko kot deželno sodišče v Ljubljani jih je vpisalo v trgovski register pod firm 2211 Rg BI 165/2.

Zadružna banka je začela 1. decembra 1921 poslovati s kapitalom Din 1.250.000, ki je bil razdeljen na 12.500 polno vplačanih delnic po Din 100.—, ki so jih večinoma prevzele zadruge, včlanjene v Zvezi gospodarskih zadrug v Ljubljani.

Prva bilanca, ki je obsegala dobo od 1. decembra 1921 do 31. decembra 1922, je imela nepričakovano dober rezultat.

Hranilnih vlog so vložili komitenti:

na tekoči račun	Din 1,322.095
na knjižice	„ 138.976

Čisti dobiček je znašal Din 109.170.

Prvo leto je pokazalo tedaj, da je bila banka res nujna potreba za naše delavske zadruge. Promet se je višal neprestano in stalno navzgor. Pokazalo pa se je tudi, da je kapital Din 1.250.000 premajhen in da ga je treba zvišati. Potreba po posojilih in finančni posli zadrug so se v korist zadrug vedno bolj večali.

Izredni občni zbor 9. maja l. 1923 je povišal delniški kapital z izdajo novih 12.500 delnic po Din 100.— na Din 2.500.00.—. Ker se je pa pri subskripciji podpisalo znatno več delnic kakor je bilo sklenjeno na občnem zboru 9. maja 1923, je bil sklican izreden občni zbor na 23. junija istega leta, ki je sklenil ponovno zvišati delniški kapital za 5000 delnic po Din 100.— na 3.000.000.— Din.

Poslovni uspehi leta 1922, 1923 in 1924 so pokazali ugodne rezultate.

Hranilne vloge v tekočem računu in knjžicah so se zelo pomnožile, promet se je povečal in tudi čisti dobiček je bil vedno ugoden.

Razvoj v teh letih je bil sledeč:

V letu	Delniška glavnica	Hranilne vloge	Rezervni fond	Dobiček
l. 1922	1,250.000.—	1,461.071.—	12.500.—	109.170.—
l. 1923	3,000.000.—	4,502.217.—	122.500.—	222.056.—
l. 1924	3,000.000.—	10,196.778.—	150.000.—	286.183.—

Z ozirom na tako ugoden potek poslov in zlasti na porast hranilnih vlog je redni občni zbor 25. marca 1925 sklenil povišati delniški kapital na Din 5,000.000.— in sicer za enkrat takoj na 4,000.000.— z izdajo novih 10.000 delnic po Din 100.—.

Poslovni uspeh v letih 1925 in 1926 je bil zopet ugoden.

Dobiček leta 1925 je znašal . . . . . Din 271.043.— in dobiček leta 1926 pa . . . . . „ 324.779.—.

Rezervni sklad se je povečal na Din 300.000.—.

Zlasti leto 1926 je bilo za banko ugodno, dasi so se pokazale silne pertubacije prav to leto na denarnih trgih Evrope. Neugodna gospodarska konjunktura leta 1925 se je v letu 1926 še poostrila. Trgovina je pešala, polomi velikih tvrdk so bili na dnevnem redu in celo razni denarni zavodi so skrahirali, oziroma so se morali fuzijonirati z drugimi.

Zadružna banka je opirajoč se na svoje zveste delavske zadruge, delovala v vsakem oziru ugodno, ali prepričala se je, da je za še povoljnější razvoj potrebno, da se kapital čimprej poviša in sicer, da se popolnoma izvrši sklep občnega zbora od 25. marca 1925.

Izredni občni zbor, ki se je vršil dne 12. septembra t. l., je sklenil soglasno razpisati novo emisijo — desetisoč delnic — po Din 100.— nominale pod pogoji, ki so navedeni v priloženem subskripcijskem vabilu.

Stari delničarji morejo torej na vsake tri stare delnice dobiti eno novo po Din 105.—, vse druge pa po Din 110.—, novi delničarji pa po Din 112.—.

V Ameriki po 2 dolarja.

Ameriškim starim delničarjem se razlika odobri na njihovem računu.

Z ozirom na ta sklep vabimo s tem vse delavske zadruge in pa vse prijatelje delavskega združništva na subskripcijo delnic.

Delavci! Prijatelji delavskih zadrug, delavski zadrugarji, združni funkcionarji, vodstva zadrug!

Vemo, da poznate naše poslovanje in da ga odobravate. Vemo, da ste si svesti velikega pomena naše Zadružne banke za vse gospodarsko delo delovnega ljudstva. Vemo, da razumevate težnje in naše namene. Zato se nadejamo, da ne bo nikogar med Vami, ki ne bi podpisal nekaj delnic nove emisije.

V tej nadi pričakujemo Vaših prijav.

V Ljubljani, 12. septembra 1927.

Upravni svet: Predsednik **Anton Kristan**, predsednik Zveze gospodarskih zadrug v Jugoslaviji v Ljubljani, posestnik v Ljubljani itd. Podpredsednik: **Dr. Danilo Majaron**, odvetnik in predsednik odvetniške zbornice v Ljubljani. Člani: **Alfonz Hribar**, predsednik Zadružne poljoprivredne šečerane v Požegi. **Simon Jurčič**, ravnatelj Konzumnega društva za Slovenijo v Ljubljani. **Franjo Koren**, ravnatelj I. delavske pekarnice v Ljubljani. **Emil Podkrajšek**, višji hidrotehnik v p., posestnik in ravnatelj Splošne zavarovalne zadruge r. z. z o. z. v Ljubljani. **Rudolf Rozman**, višji uradnik v p. in posestnik v Ljubljani. **Mihael Rožanec**, ravnatelj Tiskarne J. Blasnika nasl., predsednik nadzorstva Splošnega kreditnega društva in posestnik v Ljubljani. **Valentin Vrhunc**, ravnatelj Produkcije osrednje zadruge za nakup, proizvodnjo in prodajo v Ljubljani. — Nadzorstvo: **Melhor Čobal**, ravnatelj Splošnega konzumnega društva „Posavje“ v Zagorju ob Savi, predsednik Delavske zbornice v Ljubljani in član ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. **Ivan Jeretin**, ravnatelj Stavbene, gostilniške in konzumne zadruge „Delavski dom“ v Trbovljah. **Karol Malovrh**, ravnatelj Konzumnega društva rudarjev v Hrastniku. **Ivan Hladnik**, strojni tehnik, poslovodja „Nove Jugometalije“. **Aleksander Knez**, član načelstva Kmetске posojilnice ljubljanske okolice in posestnik v Ljubljani.

Vabilo na subskripcijo delnic V. emisije Zadružne banke v Ljubljani.

V smislu sklepa izrednega občnega zbora z dne 12. septembra 1927 in z dovoljenjem ministrstva za trgovino in industrijo z dne 4. avgusta 1924 št. 4684 poviša Zadružna banka v Ljubljani svoj delniški kapital od Din 4.000.000.— na Din 5.000.000.— z izdajo 10.000 novih delnic V. emisije po nom. Din 100.— in to pod sledečimi pogoji:

Stari delničarji imajo opcijsko pravico do dodelitve ene nove delnice na vsake tri delnice prejšnjih emisij in to po tečaju Din 105.— tel quel, za vse nadaljne delnice pa po tečaju Din 110.— tel quel.

Novim subskribentom se dodelijo delnice po tečaju Din 112.— tel quel.

Delnice predstoječe emisije bodo opremljene s kuponi od 1. I. 1928 dalje.

Subskripcija se vrši za Jugoslavijo pri:

Zadružni banki v Ljubljani, Aleksandrova cesta ali
Splošni hranilnici in posojilnici za Jesenice in okolico, Sava-Jesenice ali
Delavsko-kmečki hranilnici in posojilnici v Trzinu ali
Hranilnem in posojilnem društvu delavcev v Mariboru ali
Delavsko-kmečki hranilnici in posojilnici za mežiško dolino v Prevaljah
ter pri vseh podružnicah Konzumnega društva za Slovenijo.

V Ameriki pa pri:

Slovenski Narodni Podporni Jednoti, Chicago, Ill. 2657 Lawndale Ave ali
Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill. 111 West Jackson Blvd, ali
International Building and Loan Association 6235 St. Clair Ave, Cleweland Ohio, ali
Frank Sakser State Bank, New York, Cortland, ali
Amalgamated bank of New York 11/15 Union Square.

Pri izrabi opcijske pravice je predložiti tudi delnice prejšnjih emisij.

Subskripcijski rok poteče z dnem 10. decembra t. l., do katerega dne je položiti protivednost podpisanih delnic v gotovini.

V Ljubljani, dne 12. septembra 1927.

UPRAVNI SVET.

Subskripcijsko mesto: .....

Štev. ....

Zadružna banka v Ljubljani.

Na podlagi Vašega oklica glede izdaje delnic V. emisije Vašega zavoda podpisujem:

..... delnic po tečaju Din 105.—	} z opcijsko pravico	Din .....
..... delnic po tečaju Din 110.—		Din .....
..... delnic po tečaju Din 112.— ali § 2.—		Din ..... ali § .....
..... Skupaj		Din ..... ali § .....

koji znesek plačam v gotovini.

....., dne ..... 1927.

Čitljiv podpis in natančen naslov: .....

DOMAČI PRIJATELJ

Mesečnik za zabavo in pouk

Leto I.

30. septembra 1927.

Štev. 8.-9.

Izhaja koncem meseca. — Naročnina letno 20 Din, polletno 11 Din. — Posamezna št. 2 Din. Izdaja: Konzorcij „DOMAČEGA PRIJATELJA“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik Emil Podkrajšek. Ljubjana, Sv. Petra cesta št. 24. — Upravnik agr. Vladimir Sergejev, istotam. Tiskali J. Blasnika nast. v Ljubljani. Odgovoren Mihael Rožanec.

Ant. Adamič:

DOBRI PETER.

Tako so mu dejali, ker je pomagal vsakomur, kolikor je mogel, četudi je bil sam revež in vedno bolehen. Iz njegovih ust nisi čul žal besede. Celo golobom se je izogibal v velikem loku, da jih ne vznemiri, kadar so zobali pred hišo. Kadarkoli je šel pevasi, so izpred hiš klicali za njim otroci: „Peterček, kam greš?“ Vedno ga je spremljal tudi največji sestradanec izmed vaških pskov; obrnil je vse žepe, da mu je stresel drobtin.

Stari in mladi, krepki in slabotni, dobri in hudobni, prav vsi so morali v vojsko. V Bukovini je zateklo Petra, kroglja mu je zdrobila desnico. Živo meso in kosti so mu nadomestili s protezo, s surovo obdelanim kolom z gibljivim komolcem in s škripajočimi prsti. Dlan so mu pokrili z rujavo rokavico. Težka je bila ta proteza, ki si jo je moral pripenjati z jermajem; vezi so mu stiskale suhljata, šibka prsa.

Iz bolnice so poslali Petra v domačo občino, kjer se je porodil. Mati je umrla, ko mu je bilo šest let, očeta ni nikdar poznal. Le toliko je mogel poizvedeti o svoji materi, da je bila vaška lepotica in da je očetovo ime ponesla s seboj v grob.

Pohabljenca se je usmilil premožnejši vaščan, pri katerem je že pred vojno klal vitre in delal obode, služil za hlapca in kjer je nadomestoval tudi deklo in pestunjo. Delal je gospodarju od zore do mraka, kolikor je pač mogel. Toda kaj zmore ena sama roka, poleg tega še nebogljen levica! Peter si je pomagal z zobmi. Kaj kmalu je pa opazil, da je pri hiši za napotje.

Župnik mu je svetoval, naj se uči pisati z levico. V šoli je bil nekdanj prvi, v lepopisju ga ni prekosil nihče. Z vso vnemo se je takoj lotil pisanja z levico. V nekaj mesecih je pisal z levico, lepše od marsikoga, ki piše s pravo roko. Ob nedeljah je posedal vse popoldne v svoji čumnati, pisal je in zlagal — drobne pesmice v čast sosedovi Marjetici, ki se ji ni nikdar drznil pogledati v obraz, ko je prišla v vas.

Neko nedeljo popoldne je potrkal pri župniku. Župnik ga je ljudomilo posadil v naslonjač.

„Kaj bi rad, Peter?“ Župnik je sedel, prekrižal roke na prsih in se zagledal skozi okno.

Peter je pestoval svojo protezo in iskal besede.

„Povej, kaj bi rad.“

„Kam se naj obrnem, gospod župnik, da ne bom ljudem v nadlego?“ je dahnil boječe. Kot potočnica sinje oči so se mu v tugi orosile.

„Že večkrat sem premišljeval, hm,“ je menil župnik in si otrl z velikim, modrim robcem čelo. Pogleda ni premaknil od okna. „— Kaj, ko bi šel k vladi! Za invalide mora skrbeti država in ti znaš lepo pisati.“

„Takisto mislim tudi jaz,“ je dejal Peter. „Kam naj grem? Prosim, svetujte mi, prečastiti. — Samo daleč po svetu ne bi šel rad.“

„Svet je velik, Bog je povsod. Jutri popoldne se zglesi pri meni.“

Peter se je odpravil v mesto, s seboj je nesel več priporočilnih pisem. Doma je potem napisal prošnjo in jo poslal gosposki.

Sreča se mu je nasmehnila, kajti sprejeli so ga v službo kot davčnega eksekutorja v sosednjem trgu. Dobil je takoj plačo. — Ali ga bode Marjetica zavrnila, ko je postal skoroda gospod? Toda dekle je bogata in ponosna... Poizkušal je izpregovoriti z njo, povedati ji, pa se ni upal.

M. Gaspari: „Ofret“.

Le prekmalu se je vse spremenilo, kolo sreče se je zasukalo nizdol. — Kakor hitro so zvedeli vaščani, da je Peter postal eksuktor, so se mu pričeli izogibati. Tudi otroci niso več klicali za njim. Samo še psi so mu ostali zvesti in pa njegov hišni gospodar, ki mu je ponudil podstrešno čumnato zastonj, če ostane pri njem...

Eksekutor Peter res ni dobil stanovanja v trgu. Hodil je rad vsak dan dve uri daleč tja in nazaj. Začetna plača je bila skromna, zato je preko poldneva ostajal kar v pisarni. Pojedel je kos suhega kruha — če ga ni že medpotoma razmetal do trde skorje med vedno lačne spremljevalce — in popil je kozarec vode.

Peter je vidno hiral. Dolga pot ga je utrujala do slabosti, grdo vreme ga je prikovalo tudi za več dni na posteljo. Proteza ga je težila, da je komaj sopel. Zasovražil jo je in zavrgel, rokav si je pa zatlačil v žep na suknji, da ni mahadral v vetru.

Telesno trpljenje slabi telo, a ga ne uklanja, duševna bol je pa kot bič s škorpijoni, ki žre meso in pije kri. Delo, ki so mu ga naprtili, se mu je hitro pristudilo. Kakšna bremena morajo prenašati ti ubogi ljudje, ki jim je že itak vse pobrala strašna vojna! Koliko davkov morajo plačevati! Kaj je to prav?

Ko je raznesel po vsem okraju opomine za davčne zaostanke, je moral rubiti zamudnike. Po tujih, neznanih mu vaseh je opravil hitro, površno in s strahom, potem je bežal, bežal... Če bi Marjetice ne bilo, bi vrgel papirje v stran, ušel bil Nikdar več ga ne bi bilo nazaj.

Bog se usmili — in jutri mora v svojo rodno vas, da zarubi kar štirim bajtarjem in

da proda Jevnikarjevi, ki ji je vojna ugrabila moža, nekaj hišne oprave. Otroci se bodo jokali, vaščani ga bodo prosili, naj odneha, celo grozili mu bodo...

Ne, ljudi se ni bal, saj ga je ščitila gosposka. Peter se je globoko zamislil in si belil glavo. Govoril si je tako-le: Če kdo ne zmore, kar bi rad, a ga moram prisiliti, da premakne skalo s krvavimi sragami na plečih?... Brezsrčen divjak bi bil, da bi preganjal trpina! Jaz mu moram pomagati! Toda — kako?... Vso noč ni zatisnil očesa.

Drugo jutro je prišel bled in upadel v pisarno. Davkar ga pokliče k sebi in ga vpraša: „Vi ste tu? Ali niste šli rubit in prodajat v Podgorico? Saj še niso ljudje plačali!“

Peter skloni glavo in molči.

„No, odgovorite vendar! Zakaj niste šli?“

„Ne morem,“ je odgovoril Peter komaj slišno.

„Kaj — ne morem!“ Davkar vstane in ga ostro pogleda.

„Ne morem — ker ne morem.“

Molčala sta oba. Davkar je zopet sedel, eksekutor je pa še postal, vzdihnil, potem pa je odšel po prstih iz sobe.

M. Gaspari: „Tepeškanje“.

Davkar se je čez četrto ure ustavil pri eksekutorjevi mizi, dejal je mirno, toda odločno:

„Poznam vas, razumem vas. Premehkega srca ste, predobri ste. Toda to je silno nespametno. Pojdite nazaj, sedaj je še čas, in opravite vaše delo.“

„Ne, ne grem.“

„Peter, vi pa res niste za ta svet. Zelo bi obžaloval, ako se ne boste spanetovali.“

Peter se ni vdal, kmalu so ga odslovili. Ko so vaščani zvedeli za dogodek, so se Petru rožgali. „Prav mu je, kaj je pa preganjal ljudi! Sedaj je brez kruha, ker ni za nobeno rabo.“

Peter je nekaj dni lazil kot senca po logih in po gozdu.

Potem je legel v čumnati na pleve, obležal je drugi dan, tretji dan. Gospodarjeva žena mu je nosila kruha, mleka, malo skuhanе kaše.

M. Gaspari: „Koledniki“.

„Slab je Peter, zanič je. Ne bo dolgo,“ je zmajevala z glavo, kadar je prišla od njega doli v hišo.

Petra je bila že sama kost in koža. Vendar je vstajal mukoma in ves znojen prav vsako jutro ter se privlekel do okenca. Toliko časa je hropel ob oknu, da se je prikazala sosedova Marjetica. Ko jo je ugledal, se je zganil kot veneči limbar ob prvem solnčnem žarku. — Ali je Marjetica slutila Petrovo še nikdar razodeto ljubezen, ker se je vedno tako jadrno umaknila za duri? ...

Ko so vaščani zaznali za Petrovo hudo bolezen, so dejali: „Bolan je revež? Dobri ljudje se ga bodo že usmili in mu pomagali. — Le, čemu je hotel postati škric.“ Ko je pa eksekutor iz trga povedal županu pravi vzrok Petrove odslovitve, so vaščani zamišljeno postajali in se ozirali proti hiši, kjer je ležal bolnik. Nanosili so mu suhega mesa, maslenega kruha in pogač. Toda bilo je že prepozno. Hodili so ga gledat in pomilovat. Tudi župnik je bil pri njem in neko popoldne je ostal pri bolniku do mraka.

Mirko Kragelj:

*Prihajali so kakor plahe veše,
pod noč, ko v sobi luč je zablrela.
In ako si naslad si zahotela,
pred tabo so klonile, svetle pleše ...*

*Prinašali so v dar ti šopke drage,
moleč s tresočo roko jih pred nos ti;
in zajecjale so poklonov dosti
pretiranih te vdane duše blage ...*

*In ko si jih nasitila, živali,
s krvjo telesa svojega, ob zori,
hiteli spet za svojimi so vzori,
oznanjajoč vrstnikom jih druhali ...*

*V zločinih svojih tajnih preoprezni,
da kdo jim kdaj njih laži-čast razkrinka,
zapuščali so te in ti, zločinka,
hinavščino vrnili za — ljubezen ...*

*In glej, v njih apostolstvu so brez meje
— baš tebe si izbrali za orodje,
kričaje svetu vsemu, da Gospod je
jih sam izbral glasnikom, farizeje ...*

*In kaj si jim, sirotica, storila?
Ti bedno, najbedneje dete ceste?!*

Najstarejša gospodarjeva hčerka se je prilazila pred čumnato in je prisluškovala. Čula je nekajkrat župnika, ki je bolj šepetal: „Tvoj oče ...“ Več ni razumela.

Po tem obisku ni izpregovoril Peter druge besede, kot hvala in zbogom.

Tri tedne kasneje je ležal Peter med svečami. Možje, žene in otroci, prav vsi so šli za belo krsto.

In ko je župnik izpregovoril: „Lahka ti zemljica, dobri Peter, zlati sin ...“ je vsa soseska zaihtela na glas. Župniku so zamrle besede na ustih, plakanje ljudstva je preglasil stok bronca iz lin.

Vaški klicar je pozneje pripovedoval, da je videl tisto noč po pogrebu črno, nepremično senco na pokopališču. Skrivaj se je približal in je videl globoko nad Petrovim grobom sklonjenega moža, ki je tiščal obraz v sklenjene roke. Vzdihovalo je kakor iz groba. Klicar se je prestrašil, pobegnul je, ne da bi izpoznal nočno prikazen.

Ecce homo!

(Kritikom).

*Nič kot — prosila: „Vsi, ki mimo greste,
besedo dajte, ki me bo zdramila!“*

*In dajali so svoje ti po vrsti ...
Potem so vračali se k svoji ženi,
prečisti, spoštovani in češčeni,
s poljubovanimi od množic prsti ...*

*A ti, orodje njih, na križ pribita
si vere trdne, v mučeništvo vdana,
čakala nauka bednega kristjana,
ki v njem izhod se ti iz tmin zasvita ...*

*Tedaj prišel sem ... Javno in pred vsemi
pred te sem stopil, grešno Magdaleno ...
In raz oči razgrnil ti kopreno,
da solnce žarko te obsije v temi ...*

*Tedaj so strepetali farizeji ...
In vžaljeni, ostudni so zavisti
kot volki jeli se v lepoto grizti,
ki svitat jela v grešni je Judeji ...*

*Pribili naju so na križ ob poti,
v sramoto z najinim vesoljnim grehom ...
Potem pa spet so z zadovoljnim smehom
hiteli v svoje templje — Iškarijoti ...*

Gustav Strniša:

Majda.

Nad poljano zlata zarja,
nad vodami megla bela;
na stezici blazna Majda,
svetla zarja v nje laseh,
blodna megla v nje očeh.

Majda zarjo nagovarja:
— O cveteča rožna zarja,
ti si vzela mi vrtnarja,
kî je zvesti fant bil moj,
rdeče rože zdaj sadi
tebi, da nebo gori!

V plašč ognjeni me ogrni
in me dragemu povrni —
v rožne dalje me odnesi,
vem, da plaka za menoj;
saj gojil je zame rože,
ki bohotno ti cveto!

Pa molči ognjena zarja,
veter čez polje šušti —
blodno Majdo pogovarja:

„Ko si z dragim se ljubila,
rože rdeče že trosila
zarjica je na zemljo!

Tvoj vrtnar je pod zemljo:
mrtev spava sredi rož,
sredi črnih, težkih rož;
še ljubav ga ne zbudi!“

Majda v tihi mrak strmi,
rožno zarjo nagovarja.

Danilo Gorinšek:

Hmeljarji.

Dekleta hmelj obirajo,
nad njimi sanja mrak,
dekleta ga odstirajo,
saj spev je njih — srca odsev sladak.

Pa fantje v vas pripevajo,
nad poljem noč molči,
dekletom razodevajo
ljubav, ki v srcih spi.

Šumi, šumi zeleni hmelj,
v njem polje mlada kri —
dekleta fantič je objel,
ljubezni pesem hmelj šušti.

Radivoj Rehar:

Ne misli, draga, da midva ...

Ne misli, draga, da midva
se iščeva samo v življenju tem:
iskala sva se, Adam jaz, ti Eva,
že v raju izgubljenem vse od dneva
ko svojih sva teles spoznala čar —
in od takrat sva neločljivi par ...

In od takrat umirava, se vračava nazaj
in vendar — se ne najdeva nikdar,
ker najine ljubezni žar
je plamen večnih hrepenenj,
položen v bistvo vseh življenj —
od vekomaj do vekomaj ...

Odkod zlo.

Kovač skuje sekiro in gre v gozd. Orjaško
drevo se mu smeji, češ, saj mi ne moreš do ži-
vega. A kovač odlomi le vejo in napravi iz nje

toporišče. Nato poseka orjaško drevo. Orjaško
drevo se podere in zastoka:

„Vse zlo prihaja pač od nas samih.“

(Po srb. nar. prip. S. B.)

B. Podgoršek:

Med dopustom.

Ropot v spodnjih prostorih me je prebudil iz težkega spanja. Po glavi so mi brneli hreščeči gramofonski glasovi, leno sem odprl oči, pogledal okoli sebe in s čudom ugotovil, da sem ležal v triglavskem domu na Kredarici. Skozi špranje je silila prva jutranja svetloba, zato sem se obrnil k steni ter skušal ponovno zadremati. Lagodno mi je bilo in želel sem navzlic prislovcici „rana ura, zlata ura“ potegniti še nekaj uric pod odejo, to pa posebno še vsled tega, ker so vsi drugi v isti sobi še spali spanje pravičnih. To dremanje pa ni trajalo dolgo, ker nas je prišel klicati naš pri-

Oblačno jutro nas je spravilo v slabo voljo. Zunaj so se podile po skalah goste meglene rjuhe in veter je tulil mimo vrhov. V takem vremenu ni bilo misliti na to, da bi se kdo podal na vrh Triglava. Zato smo se počasi odpravili proti Velem polju. Med potjo nas je ujel vihar, ki nam je trgal plašče raz teles in bičal v obraz dež in točo. Ni bilo baš prijetno niti za nas odrasle, še manj pa za naša mala dva turista.

Ko smo prišli do Vodnikove kočice na Velem polju, smo po dolgem posvetovanju sklenili, da zbog slabega vremena odrinemo naprej v Bohinjsko dolino. Dež in burja sta deloma pojemale, tu pa tam je celo sililo solnce izza težkih črnih oblakov. Ob ugodnem trenutku smo se na grebenu Velega polja postavili v pozo „s prijaznimi obrazi“, nakar nas je Francelj z Jesenic snel s svojim aparatom. Pri tem snimanju smo se zamudili četrte ure, kar nam je bilo v veliko srečo, kajti komaj smo potem prehodili pot do Toscove pečine, se je

Med počivanjem na Velskem sedlu.

jatelj Planinec, ki je tolkel na vrata in se drl na vsa usta. Potuhnilo smo se, toda vse ni nič pomagalo. Za njim so prišli še drugi in grozili, da uderejo skozi okno in nas umijejo s snegom, če hitro ne ostanemo. Zato ni drugega preostajalo, da smo se udali terorju in se spravili pokoncu.

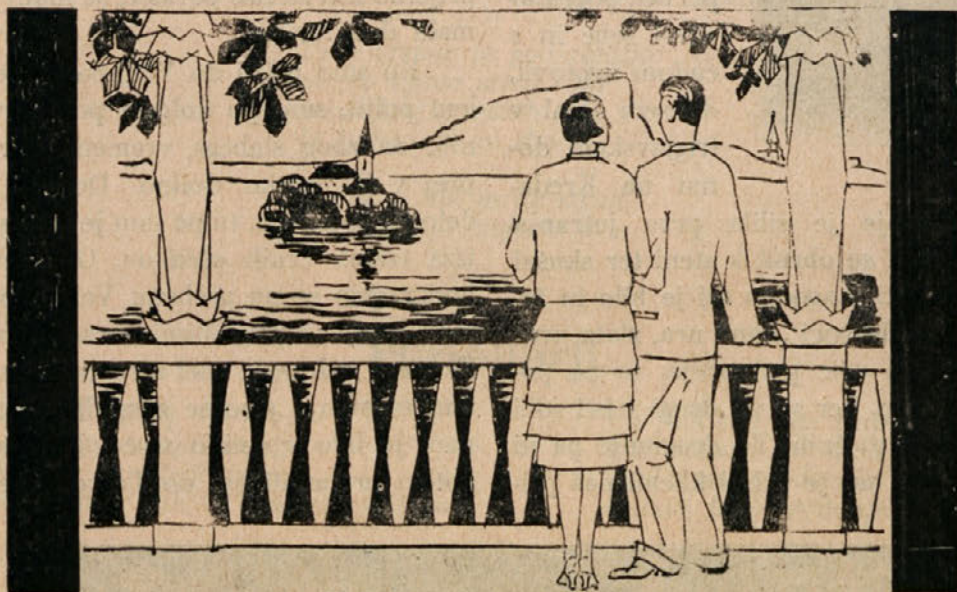
zopet dvignil gorski orkan, ki je pričel razsajati z velikansko silo. Imeli smo samo toliko časa, da smo zlezli pod skalnato streho in gorje nam, če bi nas ta silni vihar zalotil pol ure kasneje, zunaj na prostem.

Pri vходу v skalnato zatišje smo pa naleteli na težkoče. Pod skalo je namreč že vedril

trop domačih koz z dvema kozloma, od katerih dveh je bil starejši oborožen s posebno velikim rogovjem. Ta se je naši vsiljivosti postavil po robu. Napravil je par korakov nazaj in se zaletel v najbližjega, ki pa je še pravočasno odskočil. Navzlic smešnosti je bila situacija nevarna, kajti če bi se prismojeni kozel na ozki polici v koga zaletel, bi ga ravno s tako lahkoto butnil po strmini, kakor je Baumbachov Zlatorog podrl drznega lovca. Zato je prevzel naš Planinec vlogo posredovalca. Snel je z glave klobuk in se kozlu v vsej formi pred-

novim hudournikom, ki so grmeče valili s seboj kamenje in les ter trgali zemljo. Bohinjci že več let ne pomnijo take lokalne nevihte.

Navzlic vsemu pa nismo izgubili humorja, kajti za smeh so skrbele koze in kozli, ki so se trli okrog g. Planinca, ki jih je pital s kruhom. Kozel ga je sicer tu pa tam iz hvaležnosti sunil od strani v rebra tako, da je bil večkrat nad neomikanim kozlom užaljen. Med tem časom mu je drugi mlajši kozel razrogovlil nahrbtnik in požrl del njegove zaloge kekse. Hej, to je bil vik in krik, ko je opazil, kako se

Med dopustom na Bledu.

stavil, ki pa v svoji neumnosti ni razumel njegov dober namen, temveč je tudi njemu pomolil svoje dolge roge. Cigaretu, ki mu jo je ponudil, je samo povohal, potem pa zopet pričel napadati. Nad nami je grmelo in bliskalo kot sodnega dne, mi pa smo se smejali kozlovi trmi, ki se ni upognil Planinčevi vljudnosti. Šele ko mu je ponudil kruha, se je ta nevarna zverina umaknila in napravila prostor, da smo se stisnili globoko pod steno v zatišje.

Med tem so se odprle nebeške zatvornice, ognjene strele so švigale med vrhovi, zraven pa je odmeval grom, kakor za časa vojne na soški fronti. Bil je res nadvse veličasten prizor razigranih elementov, ki mu niti v veličini, niti v silnosti v dolini ni najli primere. Vihar je igraje rual močne mecesne in smreke ter jih hrupno podiral v dolino. Naliv je napravil pot

gosti z njegovimi kekxi in kako se obližuje tej redki jedači, ne glede na to, da so bili Planinkekxi res izborne kvalitete. Pogled je bil za bogove, ko sta se začudeno gledala eden bolj neumno kot drugi in smejali smo se tej nezgodi tako, da se je naš smeh mešal med grmenje in bobnenje.

Minili sta dobri dve uri, ko je nevihta deloma pojenjala. Vsled nagrmdenih težkih oblakov in vsled pozne popoldanske ure smo se morali vrniti nazaj v Vodnikovo kočo, kjer smo prebili večer v najboljši volji, in to celo brez alkohola. G. Planinec je v dokaz, dobre turistične vzgoje spil celo zelenko kisle vode. Ko pa je delal račun, je pa bridko obžaloval to svojo zdržnost, ker je za Rogaško Slatino plačal dva dinarja več, kakor bi plačal za isto količino vina. Za kazen je pa imel še „nočno službo“, tako, da smo mu svetovali, da naj

prenese svojo žimnico v kolibo, ki stoji zunaj kočice in na kateri sta narisani dve ničli. S prijateljem Rončevičem sta zasegla v koči najboljše ležišče, ki je rezervirano za ženske in ki je opredeljeno z zastorom. Sicer so naše gospe proti temu protestirale, vendar sta se ona izgovarjala na to, da sta brez žena, in da jim bo spanje v ženskem oddelku veliko bolj prijalo, kakor pa nama, ki sva itak imela s seboj svoji boljši $\frac{1}{2}$. Tudi sta se sklicevala na star pregovor „da je Bog najprvo sebi brado ustvaril“ in se nista hotela umakniti iz udobnih mehkih damskih ležišč. Ker ni v Vodnikovi koči posameznih sob na razpolago, smo se drugi spravili na trda operesena ležišča.

Franceljeva gospa, ki je doma iz Bohinja, je pripovedovala kako so Bohinjci kravo s svedrom drli, dalje kako so v Bohinju ob času birme sprejeli škofa, kateremu na čast so „streljali“ s pragovi ker niso imeli možnarjev. Ob tej priliki je škof nagovoril tudi staro bohinjsko mamo. Mati se je čutila počaščeno in je zato obljubila škofu: „Viš, jaz vsacega tičem, samo Tebe vičem“. Franceljeva gospa je tudi trdila, da imajo bohinjske koze najboljše barometre. Namreč bohinjske koze gredo dve uri pred dežjem v zatišje in je sve-

Mojstrana.

tovala, da naj ima vsak pravi turist saj po eno kozo doma, ki mu bo napovedovala vreme. Pripomnila je, da imajo najboljše barometre

tiste koze, „ki so vedno v hlevih zaprte.“ Še boljše barometre pa imajo one koze, „ki žro jeseniške kekse.“ Te potegavščine so se pa za-

Martuljek.

merile našemu Planincu, da se je užaljen dvignil iz svojega ženskega ležišča in odkrevsal v kolibo za kočico, kjer je delal pokoro za grehe Rogaske Slatine.

Šele pozno v noč smo zaspali.

Drugo jutro smo imeli jasno vreme s sinjim obzorjem brez vsake meglice — vrhovi so se bleščali v deviški belini zapadlega snega.

Da se naužijemo ob takem vremenu razgleda smo šli proti Vernerju, kjer je Francelj z Jesenic napravil za naše albume nove posnetke. Posebno lepo se je videla Krmska dolina z Mojstrano in Dovjem.

Ker smo imeli dovolj časa, smo se namenili preko Mišeljske planine čez Velsko sedlo na Krstenico od tam pa mimo Planine v Lazu in čez Suho po voznem potu v Staro Fužino.

Na Mišeljski planini smo naleteli na majerco, katero smo izpraševali o starem pastirju Francetu, da mu slavnostno izročimo novo fajfo s tobakom. Majerca, ki je bila prvo leto v planini je vprašala, če mislimo „ongavega Franceta z dolgimi uhli“, da tega ni več, ker je med zimo umrl in da sedaj ne potrebuje tobaka. Škoda moža, ki je bil dobra dovtipna gorenjska duša, ki se je rodil in osivel v prosti planinski naravi. Bil je prostodušen hribovec, ki ni poznal zlobe in ki je bil srečen med svojo

čredo visoko gori v gorah. Imel svojevrstno filozofijo, ni imel nobenih ambicij, nobenih želja in bil zadovoljen s tem, kar je bil in kar je imel. In imel je nekaj za kar sem ga vedno zavidal — prostost — brezmejno prostost. Pri tem se ni brigal za kulturni napredek, ni se zanimal niti za vojne dogodke, živel je v miru celo takrat, ko je divjala vojna furija po celem svetu. Dokazal je, da je človek z lastno usodo zadovoljen edino le visoko v gorah. Zato velikokrat iščem pozabljenja in miru v kraljestvu Zlatorogovem.

Od Mišeljske planine, je krasno izpeljana pot preko Velskega sedla do Krstenice. Pri tem je vedno odprt razgled na Triglav in z grebena Velskega sedla je najlepši pogled na sosednje bohinjske planine. Lahko mirno trdim, da slikovitost in lepota tega kraja ni enakega daleč na okoli. Pot preko teh planin je sicer za dve ali tri ure daljša kakor pa hoja čez Uskovicnico ali čez Voje, je pa zato užitek, ki ga ima človek toliko večji. Videti pa je, da je lepota tega kraja malo poznana, ker hodi po tem potu le prav malo turistov.

Pod Velskim sedlom sta otroka za spomin natrgala nekaj neverjetno lepih in velikih planink. Čudovito so lepi ti žametni cvetovi. Na strmem pobočju se ti med skalovjem zasvetijo šopi najkrasnejših cvetk. Najlepše so one, ki rastejo na nedostopnem skalovju. Planinka vzbudi v človeku nepoznano strast trganja, ki z neodoljivo silo privabi človeka tudi na najbolj nedostopne stene. Marsikdo je pri trganju očnic izgubil za kraljico rož svoje življenje.

Med tem, ko sta naša mala turista iskala očnice, smo mi sedli ob studencu in praznili dobrote ter ostanke nahrbtnika. Pogrešali smo

kruh, ki ga je naš prijatelj Planinec prejšnji dan iz vseh naših nahrbtnikov in brez naše vednosti razdelil med svojo čredo koz. Ker ni bilo kruha, smo se lotili onega dela keksov, ki jih je rešil pred kozlovo požrešnostjo. In ni bilo tako napačno, ko smo k siru in salamam prigrizovali dobre jeseniške kekse. Meni je sijajno teknilo. Samo sardine in čokoladni keksi se niso dobro ujemali in nikakor niso šli po okusu skupaj. Žvečili smo in žvečili in poskušali na vse viže, toda sardine in keksi niso šli skupaj in niso šli. Ker pa samih sardin le nismo mogli jesti, smo jih jedli s sirom. Nekaj izbornega so pa bili keksi namazani s surovim maslom in medom.

Tako je pač v hribih, če ni kruha, so pa keksi za nadomestek. Zato ne morem dovolj priporočiti onim, ki hodijo v hribe s prijatelji, ki iz same simpatije „futrajo“ kozle s kruhom, da nabašejo nahrbtnike s keksi. Še enkrat pa ponovim, da keks mešan s sardinami ni dobra jedača.

Ko smo tako za silo privezali duše k telesom smo se odpravili po markiranem potu proti Krstenici in dalje proti Lazu in potem po vozni poti v dolino.

Na potu proti Vojam smo se presenečeno srečali s prijateljem Tinetom, ki je prišel z družino iz vročega Aleksandrovega v bohinjski hlad in je napravil sprehod proti Vojam. Svidenje je bilo prav iskreno in prisrčno in ker je nam Kranjcem že v navadi, da vsako veselo svidenje primerno počastimo, smo se po kopianju v Bohinjskem jezeru sešli pri Sv. Janezu z drugimi znanci in znankami, kjer smo med petjem in smehom pričakali zore drugega dne.

Fr. Rojec:

Vojne posledice.

*Prej mislil sem, da naši so ljudje
bolj blagi, da usmiljeno srcé
imajo za trpeče brate,
in da so res vsi duše zlate.*

*Zdaj vidim, da grabljivim so zverem
premnogi bolj podobni kot ljudem;
če požeruhi mogli, smeli,
še kože bi sirotam snelil*

*„Če imaš več kot drugi od nebes,
od bratov ne obračaj mi očes;
srcé in rôke rad odpiraj
in revežem solzé otiraj!“*

*Tako jih pesnik-svečenik uči,
ušesom gluhim klic njegov doni;
povsod le samopašnost kruta,
nikjer krščanskega ni čutal*

Slavoj Bolhar:

Črna duša.

Vročemu dnevu je sledil vroč večer in dnevna soparica ni hotela odjenjati. Pred hišami so posedali po klopeh ljudje, katere je dnevna vročina utrudila, se razgovarjali o letini ter o starih boljših časih; otroci pa so se igrali in valjali po travi. Za Sv. Valentinom so se vžigali svetli prameni in čimbolj se je nočilo, tem svetlejšje in pogostejše je bilo bliskanje; izza Grintovcev pa so temni oblaki naznanjali bližajočo se nevihto.

Iz sosednje krčme je bilo čuti petje, odmore pa je spolnjevala glasna harmonika. Začetkom dokaj ubrano petje je prehajalo v hreščanje in vpitje. Mladi pari so se sukali v taktih valčka in polke, po sobi pa je dišalo po razlitem vinu in razgretih telesih.

Na vrtu med gostimi jablanami za krčmo se je zdaj pa zdaj premaknila temna senca in se previdno bližala zadnjemu oknu, ki je bilo zastrto z rdečim zastorom. Še predno je senca prišla pod streho, je napol glasno zaklical znan glas izza nasprotne ogle: „Lenka!“

„Pst! — Peter, si ti?“ mu je odgovorilo.

Predno je dobila Lenka odgovor, se je natihoma priplazil Peter k nji, jo prijel za roko in previdno, brez besede sta oba stopila nekaj korakov nazaj na vrt med drevje.

Tečaj jo je Peter prijel za obe roki in jo vprašal: „Lenka, kaj je novega?“

Ne da bi mu ona na to dala odgovor, ga je vprašala: „Kdo pa je vse notri?“

„Nisem bil v krčmi, a mislim, da je tvoj brat Tone med njimi in, če se ne motim, ga že precej ima. Lenka! Če hočeš vstopiva tudi midva in se malo zavrtiva.“

„Ne ne, kaj bodo drugi rekli; Tone bo hud in kadar ga malo ima, je ves divji. — Pojdiva proti naši Rebri, da naju nihče ne vidi, pri gozdu pa obrniva zopet nazaj.“

Lenkin predlog je obveljal in odšla sta.

Tiho sta stopala med drevjem drug ob drugim, da sta dospela do potoka, zavila ob njem navzgor in šele, ko sta se čutila dovolj varna, sta začela glasneje govoriti. V krčmi je postajalo vedno živahnejše in vino je stopalo fantom v glavo. Na pragu krčme se je kar nenkrat pojavil visok in krepak, a nekoliko neroden fant Turkov Janez. Bil je iz premožne hiše, a na glasu kot surovež, hud pretepač in močno vinu vdan. Zato so ga premožna dekleta kot snubca po vrsti odklanjala, po manj premožnih se pa on ni oziral. Nič boljši od Turkovega Janeza ni bil Mokarjev Tone — Lenkin brat — doma iz bogate in težke hiše, kjer so se sukala po tri vodna kolesa noč in dan. Zgodilo se je pa, da je tudi Lenka odklonila Turkovega Janeza in zato tem hujša jeza na Petra,

ki je bil Lenkin ljubljenec, a je imel to napako, da je bil sin kočarja. Na glasu je bil kot priden, redkobeseden, delaven in pameten in naokrog so govorili, da je zelo podjeten in ne bo dolgo, ko si bo napravil lepo premoženje. Tudi Lenkinemu bratu Tonetu ni bila ljubezen med Petrom in njo všeč in je večkrat prišlo med sestro in bratom radi tega do hudih nasprotij.

Da bi se Turkov Janez, ki se je iz pijanosti prebudil na oštirjevem vrtu in bil priča kratkemu pogovoru med Lenko in Petrom, še hujše maščeval nad nevarnim tekmečem, je počakal na pragu, da vzbudi nekoliko pozornosti. Nato je zaklical med razigrano družbo:

„Fantje! ali pustite, da vam pred nosom odpeljavajo ničvredni potepuhi naša dekleta?“ Učinek teh besed je bil za Janeza še slabši, ker se mu je večina posme-

hovala, nekateri pa so ga celo zbadali, češ: „Ljubezni se mu hoče, ko se je na vrtu po pijanosti malo prespal.“ — Janez, videč, da je popolnoma propadel, je siknil med zobmi na

Klemenčič: „Pri vezanju šopka“.

Henrika Šantel: „Kranjska“.

Henrika Šantel: „Prijateljci“.

navzoče grdo psovko in sedel v kot. Kmalu je poklical k sebi Mocarjevega Toneta in mu na dolgo in široko pripovedoval o skrivnem sestanku med Petrom in njegovo sestro Lenko. Kako škodoželjno je o tem govoril in, da je mnogo pretiraval, si lahko mislimo.

Ko je Turkov Janez opravil svoj grdi posel pri oštirju, se je eden prvih izmuzal iz krčme čes, da ga boli glava in odšel v temno noč.

*

Vse nebo med Grintovci in Sv. Valentinom je bilo gosto pokrito s težkimi in temnimi oblaki in iz bližine je prihajalo votlo grmenje. Nevihta je bila pred vrati. Peter in Lenka sta se podvizala, da dospeta še suha domov. Po Zavrteh sta hitela in semtertja je vroč poljub nudil, da sta si nekoliko oddehnila od nagle hoje. Med potjo sta si zatrjevala, dasi nekoliko sramežljivo, da je bil to najlepši večer njunega življenja. Saj pa je bilo čustvo ljubezni silnejše od vseh drugih in je premagalo vse pomisleke in ovire...

Noč je bila temna in prve kaplje — debele in težke so jele padati. Ko sta dospela do doma, je bilo pred hišo slovo kaj kratko: prisrčen objem in vroč poljub in odhitela sta vsak na svoj konec.

Komaj je Lenka zaprla za seboj vežna vrata, že se je vlila nevihta. Med gostim dežjem, bliskanjem in treskanjem, je Peter skoraj tekell proti domu. Ko je bil na koncu Mocarjevega vrta, se mu je približala od zadaj temna senca in Peter je začutil močan udarec od zadaj pod kolena. Klecnil je v mokro travo. Brez besede se je odigral prizor in ne da bi se pravzaprav zavedel, kaj se je v tem trenutku zgodilo, se je pobral s tal. Neka slabost se ga je lotevala, noge so se mu tresle, kolena so se mu šibila in z negotovim korakom je šel dalje proti potoku. Nevihta je divjala venomer vedno hujše in hujše, in močno grmenje, združeno z bliskanjem je pretresalo zemljo. Pogosto bliskanje je kazalo Petru pot do potoka in brvi, ki je držala čezenj. Prišedši do brvi je čutil v nogah toliko slabost, da ni vedel, ko je stal na brvi, ali se mu tako zelo tresejo noge, ali se pogreza brv pod njim. Ko je bil že na sredi brvi, se je zabliskalo, da je razločno videl pot pred seboj in da se je brv pod njim pogrezala v vodo.

Nekdo je brv spodnesel in pod težo se je jela potapljati. Peter, videč nevaren položaj, se obrne in hoče uteči preteči nevarnosti. A prepozno. Znašel se je v vodi in korenine so ga vlekla k sebi. Obleka se je napojila in ga vlekla na dno, da Peter ni mogel klicati na pomoč. Še enkrat je voda močno vzvalovala, nevihta pa je divjala s podvojenimi silami dalje. Zdelo se je, kakor da se je nebo zaklelo nad zemljo. Po hišah so vstajali ljudje, molili so, vmes pa so govorili, da se je moralo zgoditi nekaj hudega, strašnega.

*

Drugo jutro je bil nad vse lep dan. Ljudje so govorili o snočnji nevihti in o Kočarjevem Petru, ki so ga od snoči naprej pogrešali. V močno naraslem potoku se je valila umazana voda. Šele po par dneh so potegnili mrtvo Petrovo truplo nedaleč od brvi, ki jo je narastel potok odnesel.

*

Nekaj dni nato so orožniki poizvedovali po hišah, a krivca niso mogli izslediti. Sum umora je padal na Turkovega Janeza in ljudstvo mu je nadelo priimek „Črna duša“. Vse se ga je izogibalo, posebno še, ker odslej naprej sploh ni več hodil v cerkev.

Govorice le niso ponehale in orožniki so na jesen odgnali Turkovega Janeza uklenjenega skozi vas v mesto na sodnijo. Tam so ga imeli več mesecev zaprtega, a ker mu niso mogli dokazati krivde, so ga spomladi izpustili.

V ječi je Janez duševno popolnoma otopel za vse, poleg tega pa si je nakopal težko bolezen na pljučih. Ko je bil zopet na svobodi, se ni več pokazal med svet, pač pa se je skrival in klatil po samoti, najraje pa po gozdu. Ljudje niso marali zanj, mrzili so ga v dno duše in trdili, da ga po samoti preganja težka vest in duh pokojnega Petra.

Leto osorej po Petrovi smrti so ga našli obešenega na Mocarjevem vrtu, a pokopali so ga na pokopališču med zločince.

Mocarjeva Lenka je dolgo žalovala za svojim ljubljencem in njegova žalostna in težka smrt jo je tako potrla, da je sklenila nikdar se omožiti. Ostala je doma, gospodinjala je bratu in živela spominu srečnih dni mladosti in ljubezni, ki so ji bili usojeni tako kratki.

Anton Kristan (Ljubljana):

O Slovencih v Ameriki.

I.

Davno sem že želel pogledati v „novi svet“, kamor je odšlo toliko naših slovenskih rojakov, in o katerem sem tudi čital mnogo knjig. Letos me je pa prijelo in ponosna ladja Leviathan — največja ladja sveta — me je kmalu sprejela v svoje udobne in z vsem komfortom opremljene prostore,

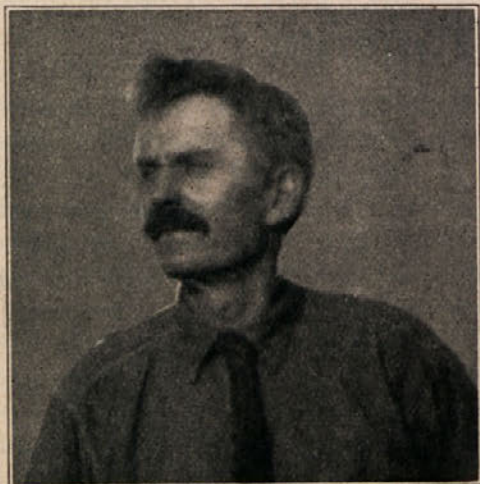
stopi v zanimivih mestih in se odpočije. Na ladjah pa je komoditeta dosegla že višek. Dandanes je potovanje v III. razredu skoro boljše kot nekdanj v I. razredu. Prvi razred pa je sedaj urejen tako, da so zadovoljeni tudi tisti, ki so navajeni na največji luksus. Moderna ladja je dandanes plavajoči moderno urejeni hotel vele-mesta.

Potovanje dandanes ni več težavno in utrudljivo. Železnice so v vednem izpolnjevanju. Po naprednih deželah že nadomešča paro in neugoden dim elektrika. Okna vagonov na električnih železnicah so lahko v tunelih odprta. Saj niti isker, ki so že toliko obleke pokvarile potnikom, tam ni več. Pa tudi v pogledu telesne zadovoljivosti je vse preskrbljeno: zajutrek, obed, malica in večerja, vse se dobi v restavracijskih vagonih, in cene še niso pretirane. Spalni vagoni so prvovrstni, tako da se lahko potuje nepretrgoma v daljne in daljne kraje. Kdor pa potuje za zabavo, pa lahko iz-

Ko so naši slovenski rojaki pred 20—25. ali 30. leti potovali s trebuhom za kruhom v daljno Ameriko, seveda niso potovali ugodno; pretrpeli so mnogo neprilik in muk, mnogo solza so pretočili in nebroj krepkih kletvin se je po kranjsko ali pa po hrvaško izustilo proti profitarским paroplovnim družbam tistih dni.

Napredek v tehniki se je v teh letih pokazal tako kot si niso preje mogli niti misliti; nazor na potujočega človeka se je iz temelja izpremenil. Konkurenca je povzročila i eno i drugo — obojno v prid človeštvu in njegov: splošni kulturi.

Jože Zavrtnik, glavni urednik »Prosvete«.

Jaz potujem zelo rad. Potovanje mi je prava potreba. In preverjen sem, da sem se doslej naučil največ na potovanjih, kajti: oko gleda in gleda, duša hrepeni po vedno novem, srce in razum pa sprejemata. Potoval sem z vnemo, ko smo se vozili iz Ljubljane na Dunaj z mešancem več dni. Kako ne bi vzel kovček v roke danes, ko prideš iz Ljubljane v daljni Chicago za 9 dni?!

L. 1925 je izšla v Ameriki v založbi največje delavske podporne organizacije — Slovenske Narodne Podporne Jednote v Chikagu debela, 630 strani broječa knjiga velikega formata z naslovom: „Ameriški Slovenci — pregled splošne zgodovine združenih držav, slovenskega naseljevanja in naselbin in Slovenske Narodne Podporne Jednote“. Spisal jo je Jože Zavrtnik, po poklicu klepar, rojen pred 59. leti v Ljubljani — sedaj glavni urednik dnevnika „Prosveta“ v Chikagu.

V uvodu pravi pisatelj, da so se delavci Slovenci na združitveni konvenciji več podpornih organizacij dogovorili, da bi bilo dobro, če izda Slovenska Narodna Podporna Jednota v Chikagu ob svoji dvajsetletnici spis, ki naj obsega kratko zgodovino Severne Amerike s posebnim ozirom na Združene države ter zgodovinski popis naseljevanja Slovencev v Ameriko.

Z velikim veseljem sem vzel to — tudi zelo bogato ilustrovano knjigo v roke in jo z veliko vnemo prebiral.

Ta knjiga me je seveda še bolj podžgala v želji, da spoznam i kraje, kamor so se naselili naši slovenski delavci, naša kmečka dekleta in sinovi naših kmetij i ljudi same, kakor sta jih oblikovala doba in okolica!

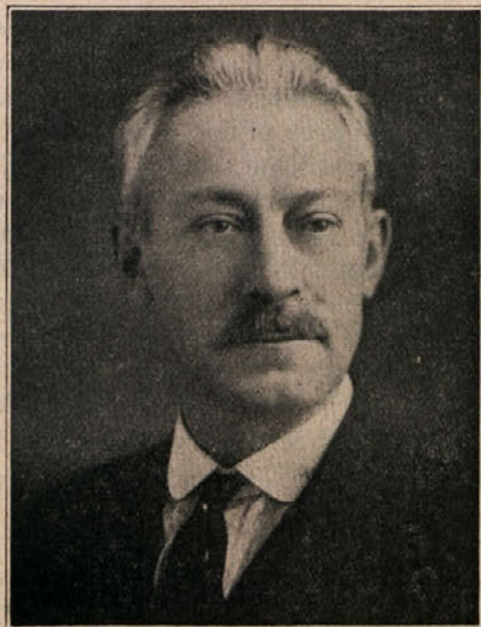
Trideset let je že, odkar zdaj z večjo zdaj z manjšo aktivnostjo sodelujem v javnem življenju mojega slovenskega ljudstva. Vedno sem se interesiral za življenske pogoje delavcev, za pota, ki naj jih vodijo k blagostanju, za sredstva, ki jih je vporabljeni v ta namen — in bil sem v stalni dotiki z delavskim in kmečkim ljudstvom; nebroj shodov, predavanj in konferenc sem posetil kot govornik in predavatelj. Ljudi, doma v Sloveniji, bi dejal, poznam dobro po slabi in dobri strani. Vedno sem bil vsakega vesel, ki je pokazal voljo in dovelj energije, da pridobi znanje in stališče, za koje ni imel v mladosti predpogojev in ne priložnosti.

V Ameriki so me iznenadili i naši ljudje i prilike, v kojih sem jih videl živeti.

Chikago!... Veliko mesto; pravijo, da šteje že 4 milijone duš. Prostranost, da bi človek moral dobro deset ur korakati, če bi hotel priti iz južnega dela do severnega. V tem Chikagu, čegar prve početke so belopoltniki položili šele l. 1804 — čegar ime so vzeli po reki Chikago

Vincenc Cajnkar, predsednik S. N. P. J.

Filip Godina, upravnik tiskarne S. N. P. J.

(beseda Chikago pomeni menda „divja čebula“ v jeziku Indijancev Ožiboov) — so se Slovenci začeli naseljevati že v l. 1847—1850. Sprva so prihajali sem posamezni slovenski krošnjariji in trgovci. L. 1880 pa je pričelo naraščati priseljevanje Slovencev. L. 1891 pa je začel izdajati Slovenec Anton Murnik prvi slovenski časopis v Združenih državah ameriških. Po enajsti številki se je preselil v Tower v deželi Minnessota. Sprva je bil brez politične barve. Koncem devetnajstega stoletja so pa slovenski socialistični delavci ustanovili v Chikagu tedenik „Zora“, ki ga je urejeval poznani Aleksander Toman, sobojevnik kralja Petra med bosenskim vstaši v l. 1875—1878. Izhajal ni dolgo. Za njim sta Slovenca Konda in Medica pričela izdajati v Chikagu „Glas Svobode“, ki sta ga ustanovila v Pueblo (v Coleradu). Pojav tega odločno svobodomiselnega lista v Chikagu je povzročil gibanje, ki je rodilo važne sadove. Do tedaj je dominirala med našimi rojaki kot glavna podporna organizacija Kranjsko-slovenska Katoliška Jednota, ki so jo ustanovili kot nekakšno bratovščino za ameriške Slovence l. 1894 v Jolietu, ki ga imenujejo „slovenski ameriški Rim“. L. 1898 se je pojavil v tej Jednoti radi njenega preveč rimsko-cerkvenega duha spor, ki je povzročil, da se je v Ely — država Minnessota — ustanovila Jugoslovanska Katoliška Jednota, ker sta se obe

tamošnji organizaciji kranjsko-slovenske katoliške Jednote v Ely odločili za novo organizacijo. Konvencija te nove Jednote v Omahi (dežela Nebraska) l. 1903 pa je bila zelo viharna, ker so svobodomiselni elementi zahtevali, da se iz pravil Jednote odpravi obvezna spoved in vse, kar diši po bratovščini kot po ostanku KSKJ v Jolietu. Članstvo — sinovi in hčere naših kmetij, ki se je sicer že otrslo vpliva iz Jolietu, vendar ni imelo korajže iti dalje v svojem razvoju. Konservativni elementi so zmagali, kar je povzročilo ustanovitev svobodomiselnih podpornih organizacij l. 1904 pod imenom „Slovenske Narodne Podporne Jednote“ v Chikagu, ki se je za svoje glasilo izbrala „Glas Svobode“.

V razvoju ameriških Slovencev je tedaj Chikago zelo zanimiva naselbina. Zlasti, ker se je v nji ustanovila tudi prava podporna organizacija, ki je v 23. letih obstoja izvršila naravnost prekrasno organizacijsko delo v vsakem oziru. Porojena je bila Jednota med samimi sovražniki; vztrajnost in žilavost moždelavcev sta zmagali.

Ni menda čudo, da sem hotel spoznati i Chikago i Joliet — in seveda tudi može, ki so

M. Pogorelec, glavni tajnik J. S. Z.

imeli korajžo postaviti se proti amerškemu Rimu in one, ki nadaljujejo veliko delo z vso vnemo in z vso marljivostjo.

Danes so v Chikagu vodilni možje te velike Slovenske Narodne Podporne Jednote: glavni urednik „Prosvete“ Jože Zavrtnik, klepar po poklicu; Vincenc Cajnkar, kmečki sin Perlekije, je predsednik te ogromne organizacije; Filip Godina je upravnik tiskarne, dnevnika „Prosveta“, mesečnika „Mladinskega Lista“ in založništva Slovenske Narodne Podporne Jednote; Frank Zajc je predsednik nadzornega odbora; Blas Novak je glavni tajnik — cela vrsta funkcionarjev, ki so se izvežbali v odlične strokovnjake — vsi absolventi naših ljudskih šol in one velike, a najboljše — šole življenja!

V Chikagu ni veliko Slovencev. Menda komaj 10.000 duš. Vendar je dobilo to veliko mesto za ameriške Slovence kar največji pomen, zlasti, ker je postalo nekako duhovno središče naših ljudij. Poleg dnevnika Prosvete, čegar sredina številka — kot obligatna za člane SNPJ. — izhaja v 40.000 izvodih, izhaja tam izborno urejevan tednik „Proletarec“, ki je glasilo po celi Ameriki razširjene Jugoslovanske socijalistične zveze. SNPJ. izdaja v Chikagu tudi slovenski in angleški Mladinski List. Njena književna matica je izdala celo vrsto dobrih knjig — med njimi slovensko-angleško slovnico —. Prav tako čilo izdaja in razširja slovenske knjige med ameriške rojake Jugoslovanska socijalistična zveza, ki jo vodi glavni tajnik M. Pogo-relec.

Chikago je center slovenskega ameriškega duhovnega življenja.

Cleweland v Ohio je sicer največja slovenska naselbina. Trdijo, da stanuje v tem lepem mestu nad 40.000 Slovencev. Cleweland leži ob jezeru Erio — Chikago pa ob mičeganskem jezeru — ima prekrasne parke, tako da zasluži naslov gozdnega mesta (Forest City). Cleweland ima svoj velik Narodni Dom — Sloveniam Auditorium — na veliki cesti St. Clair —; v predmestju Collinwoodu sta dva delavska doma, ki sta prav lepa; seveda ne dosejata onega na cesti St. Clair. V Clewelandu ima sedež Slovenska Delavska Zadruga Zveza, ki vodi štiri za-

družne prodajalne — tu je slovenska ameriška banka — North American Bank — in slovenska posojilnica in hranilnica. V Clewelandskih „Domovih“ se goji prav pridno dramatika, petje in vse, kar naj povzdigne samovzgojo našega človeka. Gospa Danilova — naša velika dramska umetnica — je podučevala več let tamošnji naraščaj v dramski umetnosti. Dnevnik Enakopravnost izhaja v lastni tiskarni. Mesečnik „Čas“, ki naj bi bil nekaka slovenska ameriška revija, izhaja tudi v Clewelandu. In dvotednik Nova Doba, ki je glasilo Jugoslovanske katoliške jednote s sedežem v Ely, Minessotte.

In vendar ni Cleweland vodeče mesto za naše naseljence.

New York je pač največje ameriško mesto. Kdor je imel namero v Združene države, je moral skozi. Ni jih veliko v njem ostalo. New Yorška slovenska naselbina ni velika. Je še manjša kot Chikaška. Dasi izhaja v New Yorku „Glas Naroda“, ki ga izdaja slovenska banka Sakser — dasi živi precej inteligentov v New Yorku, vendar ne igra to ogromno mesto za naše izseljence prav nobene vloge.

Pri promatranju naših ljudij v teh treh najzanimivejših centrih sem konstatiral:

New York je prevelik za tisto peščico naših ljudi, ki žive tam. Celo Sakserjev dnevnik izgublja svoj pomen, ker se je preživel in živi le od tradicije in radi trgovskih poslov svojega izdajatelja. Sakserjeva banka je seve na mestu, ker rojaki najrajše gredo k rojaku. Pošiljanje denarja v Evropo, preskrbovanje vozniških listkov, valute —; naši rojaki imajo vendar še precej stikov s staro domovino!

Clewelandska naselbina je prav tipična. Zamudila je pa prevzeti duhovno vodstvo rojakov, ki ga ji je prevzela mala, ali krepka v ugodnem čikaškem miljeju oblikovana manjšina v Chikagu. Trdi se sicer, da prednjači z gospodarskimi institucijami, in res je vse pohvale vredno delo rojakov na tem polju — ali Chikago je združilo v dveh centralnih organizacijah skoro vse najboljše, kar je Amerika napravila iz sinov in hčera naših kmetij. In to ji daje prestiž, in z njim vodstvo.

Zgodovina teh treh slovenskih naselbin je v bistvu zgodovina ameriških Slovencev.

V. M. Doroševič:

Vdovi.

Katera ženska bi pač opustila zabavo, da poniža srečno zopernico, zlasti ako je ta hkrati njena najboljša prijateljica.

Ana Ivanovna, mlada, šele nedavno ovdovela žena, je izročila popolnoma uničeni Mariji Petrovni šop pisem.

„Vzemite! Našla sem jih med pokojnikovimi papirji.“

Marija Petrovna je vzela pisma s tresočimi se rokami.

„Ne vem, kaj naj si mislim o vas. Ali ste zelo zlobni, ali zelo velikodušni.“

„Ne eno, ne drugo. Jaz sem prosto prese-nečena.“

Ana Ivanovna se je porogljivo nasmehnila.

„Čitala sem vaše strastne besedne izbruhe. Zares, ne bi bila mislila, da je mogel pokojni Nikolaj Nikolajevič vzbujati toliko strast.“

Ona druga je čitala njena pisma! Mariji Petrovni je bilo, kakor da so jo javno slekli.

„Lahko me prezirate ali sovražite. A ljubila sem vašega moža. Ljubila sem ga vroče, blazno. Bilo je nemogoče, da bi ga ne bila ljubila. Tega — — —“

„Mojega Nikolaja Nikolajeviča? Ne bi si mislila tega!“

„Bil je tako prisrčen, vedno ljubezniv, uslužen in veder.“

„Nikolaj?“

„In odrezav! Tako lepo je znal govoriti. Morala sem se smejati. Čas je kar bežal v njegovi družbi.“

„Odkritja, ki prihajajo šele po njegovi smrti! Ta lenuh, to teslo, ta neroda, iz katerega sem morala vsako besedo izvleči. Mož, ki mu je tekla po žilah mlačna voda!“

„O ne! Ne govorite tega! Kako je znal ljubiti! Bil je sam ogenj! Kar omamljal me je s svojo strastnostjo.“

„Govorite li o Vaziliju Vaziljeviču?“

„Da! Vi označujete svojega moža. Izvrstna oznaka, ki jo podpisujem z obema rokama.“

„Vi?“

Spogledata se, kakor se morejo gledati le ženske, ki se silno sovražijo, s pogledi, ki kot Röntgenovi žarki prodirajo v dno duše in čitajo v njej kot v odprti knjigi.

„Vi? Vi?“

„Sedaj sva bot. Pravica je na zemlji! Da, da! Dočim ste se vi zabavali nad menoj z Nikolajem Nikolajevičem, sem vas jaz vlekla z vašim možem.“

„Vi? Z njim?“

„Menda me še vprašate: s kako pravico? Z isto pravico, s katero ste si vi dopisovali z mojim možem. S pravico prijateljice njegove žene.“

„Ne, ne! Toda varati moža kot je bil pokojni Kolja... Pardon, hotela sem reči pokojni...“

„Nič, nič! Le nadaljujte! Nikakor ne uvidevam, zakaj naj bi ga ne bila varala z Vazilijem!“

„S tem tepcem, tem kmetavsom, tem mrziteljem žensk?“

„Nisem opazila tega! Ne morem se pritoževati, da ni bil ljubezniv in vesel.“

„To teslo?“

„O ne! Znal je biti zelo dobre volje, ako je hotel. Pri meni je hotel vedno.“

„Ta riba?“

„O, motite se.“

„Ta izmozganec?“

„Ponavljam vam, da se motite, ljuba moja.“

„A jaz sem mu bila vender žena!“

„Dovolite, da ga tudi jaz nekoliko poznam. Z menoj ni bil nikoli tak. To bi bila prej trdila o svojem možu.“

„Prosim, ne omenjajte imena skupno z Vazilijem Vaziljevičem! Kolja!...“

Ali bi mogla pozabiti njegovega ljubkovanja!“

„Jaz, njegova žena, tega žal ne morem reči. Kakor tudi vi tega ne morete trditi o Nikolaju Nikolajeviču. Vi, njegova žena.“

Prožili sta si roki kot dva človeka, ki ju je zadela enaka usoda.

„Po drugih moramo spoznavati svoje može. Pošasti!“

„Vsa njihova nesreča je v tem, da so poročeni z lastnimi ženami.“

„Nemara bi bilo prav, da bi se tudi me poročale s tujimi možmi!“

Vdovi sta se poljubili.

Mirko Kragelj:

Jaz.

Še dete sem sanjal o rožah skritih, vonjavih za grmom samotnim. Mladenič sem bežal iz mesta v loge zelene ter čakal, kdaj slavec potoji večernemu Bogu spev svoj sanjavi. In legel sem vznak v mehke, voljne kopice senene in gledal, kako nevidni cerkovnik lučko za lučko brlečo na nebu prižiga, ki v spevu grilčkov — razposajenčkov — sanjavcev so vse strpetale ... O divni, predivni kresni večeri življenja! — —

In ko privalili so motni in tesni se črni oblaki čez plan mi domačo, drhtel sem, kot da me strah je pred božjim očesom, ki neizprosno v mračnih me mislih je zalotilo. Srce se v utripih je burnih mi v grudih zganilo: „Brat moj nebogljeni, sen tvoj je — greh!“ — — —

Pa sem bežal do hiše predmestne, škrlatne, v vrtinec življenja in tam, kjer je lučka najtišja lebdela — kot kralj med kraljevo sveto trojico obstal sem pred jasli pohlevnimi, skromnimi: — ciljem moj Betlehem! — — —

V hiši sem zrl in videl le-križe: — Kalvarijo, Golgoto, a jaz a jaz sem iskal in iskal le — Matere božje! Mater sem sinu iskal za očeta, ki sam na križ bi povspel se, rekoč:

„Hočem trpljenja za brate in sestre v zablodi o Mati, da smel bi „le enkrat dotakniti Tvojih se lic ...“

A Smrti ni bilo, Ljubezni ni bilo, ne Majke. Le črno, neznano orodje, pošastno razpeto med nebom in zemljo v neskončnost se zarežalo pred mano je v noč. In nanje so ude razpeli mi drobne neznani mi rablji in se grohotali:

„Z laži-prerokom, resnice — iskalcem — na križ! Razpnimo mu ude v vetrove! Napnimo mu žile, natrgajmo mišice, križem sveta! Levica na vzhodu, desnico v zapadu na jugu stopala, a glavo na sever; da se izrodek opije peklenške naslade: Ljubiti svet!“

Od volkodlaka do cesarja.

Ko je Napoleon I. pobegnul z Elbe, so se razširile po vsej Franciji vesti, da je bila Burbonom zadnja ura. O tem so vsak dan poročali listi, med njimi tudi vladno glasilo „Moniteur“.

Prvo poročilo tega lista se je glasilo: „Divjak je pobegnul, izmuznil se je z Elbe.“ Sledila je vest: „Korziški volkodlak se je vkrcal v zalivu Jouon.“ Tretja notica je povedala: „Tiger se je pojavil v Gapu. Od vseh strani se zbirajo čete, da ga zavrnejo. Stvar se konča s tem, da pobegne v gore. Rešiti se ne more.“ Kmalu nato je pisal „Moniteur“: „Pošast je res dospela, neznano po čigavem izdajstvu, v Grenoble.“ Ne-

dolgo zatem: „Samozvanec si je drznil približati se prestolici na šestdeset ur.“ Tedaj je list očitvidno izpremenil barvo, ko je pisal: „Bonaparte se bliža z naglimi koraki. A v Pariz ga ne bo nikoli.“ Plaho sta sledili še dve poročili: „Napoleon bo jutri v Parizu.“ — „Cesar je došel v Fontainebleau.“

S tem je ugasnil listu ves pogum. A spretni urednik se je udal v usodo in se takoj prilagodil novemu stanju z besedami: „Snoči je Njegovo veličanstvo, prevzvišeni cesar in kralj, slavnostno vkorakalo v Tuillerije. Njegov povratak vzbuja vsepovsod neizrečno veselje.“

— ik.

Iz Rubensovega življenja.

Ko se je Peter Pavel Rubens mudil na španskem dvoru, je kasnejši portugalski kralj, takrat vojvoda braganški, pozval umetnika po posredovanju nekaterih uglednih Kastilijancev, naj ga poseti. Rubens je bil takoj pripravljen in je krenil na pot s sijajnim spremstvom. Ko je vojvoda, ki je bil silno skop, to izvedel, se je zelo preplašil, ker se je bal velikih stroškov za oskrbovanje tega obilnega spremstva. Zato je poslal Rubensu dvorjana z naročilom, da

umetnika ne more sprejeti, ker je moral odpotovati po nujnih političnih poslih. Kot odškodnino mu pošlje 50 pistol in ga prosi, naj jih sprejme. Rubens pa je denar odklonil in pomenljivo zatrdil dvorjanu, da take podpore ne potrebuje. Nameraval je preživeti na dvoru vojvode dva tedna in je vzel s seboj 2000 pistol, s katerimi bi vzdrževal sebe in svoje spremljevalce.

— ik.

Dr. Milan Kostič:

O melioracijah.

V svrhu poboljšanja našega poljedelstva je najvažnejše vprašanje melioracija zemljišč. Po podatkih, ki jih je objavilo Ministarstvo Poljoprivrede i Voda o obdelani zemlji in o uspehu žetve v l. 1925 in 1926, ima naša država skupne površine 24,348.829 hektarjev. Obdelane zemlje pa je le 11,122.863 hektarjev. Več kot polovica vsega našega državnega teritorija spada med neobdelano zemljo. Če od tod vzamemo gozdove, ki jih je v državi zelo veliko, potem mesta in vsa ostala naselja, vendar še ostane prav mnogo zemlje, povsem neobdelane, neizkoriščene in seve potem neplodne, ki pa bi se mogla kultivirati. Mnogo je močvirnatih tal, podvodnih in vsled stalnih poplav neizrabljenih zemljišč. Samo z osušenjem teh površin, bi dobili mnogo tisoč hektarjev plodne zemlje. Tako so delači drugod, in mi moramo posnemati dobre vzglede. Holandci pravijo prav radi: „Bog je ustvaril zemljo — Holandci pa so ustvarili Holandijo.“ Holandci so zemljo odvezli morju, mi pa nismo v stanu, da našo plodno zemljo obvarujemo pred Do-

navo, Savo, Dravo in Drino. Pa še več! Sposobni nismo, da ohranimo že gotove, izvršene nasipe, ki so bili zgrajeni, da branijo od poplavljenja naše najbolj plodne pokrajine. Po lanskih usodnih poplavah smo silšali iz mero-dajnih ust celo to-le: „Glavni krivec je bil — sam Bog“ Slaba je taka tolažba, še slabša pa kot pomoč poljedelcem.

Po poplavah l. 1924, ki je napravila največ škode Vojvodini, in po poplavah l. 1925, ki je razen Vojvodine opustošila tudi več drugih pokrajin, nam mora biti jasno, da državna uprava ni v stanu, da reši problem melioracij zemljišč v vseh pokrajinah naše domovine. Tu je polje dela za oblasti... Pred vsem je treba, da vodne zadruge pridejo v delokrog oblastne samouprave. Kakor je potrebno razno osuševanje, tako je veliko potrebe namakanje... Potem je tu vprašanje pašnikov, ki so večinoma zapuščeni, ki jih je treba izčistiti in urediti.

Iz „Zemljoradničke zadruge.“

Še enkrat.

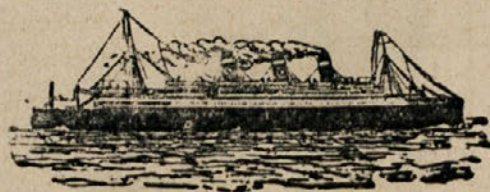
Zastoj ni nič. Zato tudi naš Domači Prijatelj ni brez stroškov, ker moramo tisk in papir plačati. V šesti številki smo Vas prosili, da nam nakažete Din 20.— za letno naročilo. Kdor tega še ni storil, naj to brž stori. Parkrat smo Vam list poslali na ogled in to brezplačno in Vas prosili za vrnitev lista, če ga ne mislite naročiti. Ker lista niste vrnili

(gotovo Vam je všeč) Vas še enkrat prosimo za nakazilo teh borih 20 dinarčkov. Kar po priloženi položnici jih nakažite in veseli Vas bomo. Prijateljsko se Vam bomo zahvalili. Pišite nam tudi, če imate vse izvode. Tudi novi naročniki lahko dobe še vse številke, dokler je zaloga. Torej še enkrat nikar ne pozabite na te odkritosrčne vrstice.

Uprava.

☛ Svoje prihranke vlagajte v Zadržno banko! ☚

Cunard Line
White Star Line

Kraljevi Holandski Lloyd
Red Star Line

zastopnica za Slovenijo:

Jugoslavenska Ekspres Agencija d. d., podružnica Ljubljana, Kolodvorska ul. 41 a.

Cherbourg - New-York

samo 5 in pol dni čez morje. Izvrstna hrana in vino brezplačno. Kabine v III. razredu za 2, 4 in 6 oseb.

Redni potniški promet za Kanado, Severno in Južno Ameriko, Brazilijo, Argentinijo, Uruguay in Avstralijo.

Vsa potrebna pojasnila radi predpisov vseljevanja in izseljevanja daje brezplačno zastopstvo za Slovenijo:

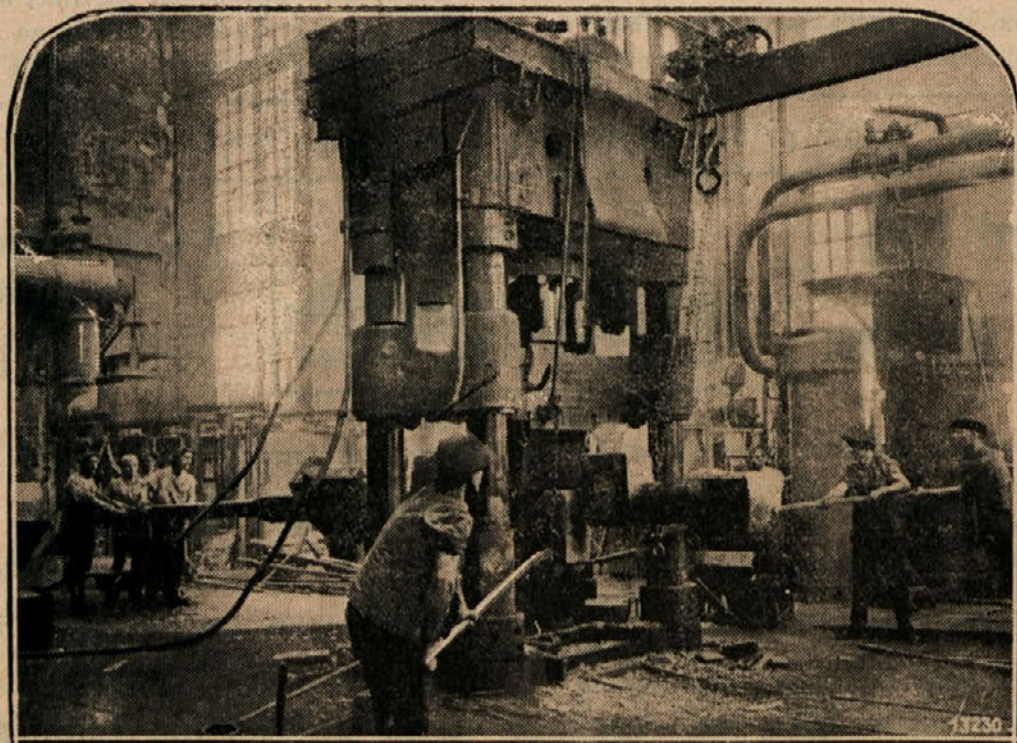
Jugoslavenska Ekspres Agencija d. d., podružnica Ljubljana.
Kolodvorska ul. 41 a na dvorišču.

ŠIROM SVETA

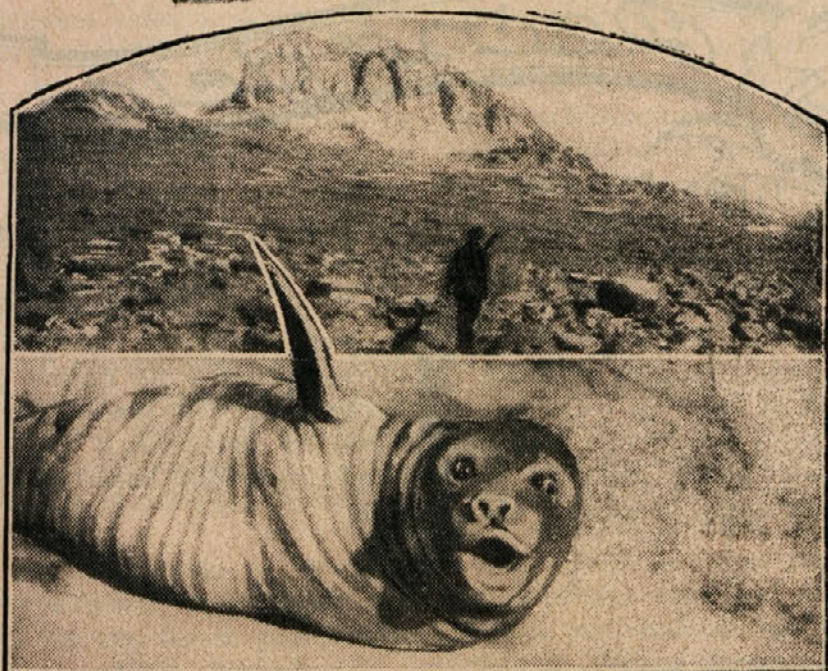
Vročina je izgnala pariške otroke iz mesta.

Bogati so odšli na svetska letovišča, revni otroci so se pa preselili z g. David Werll v gozdove Vincennes, tako, da uživajo v tej gozdni koloniji svoje počitnice.

Čudo tehnike. Stroj za kovanje na zračni pritisk.

Zgornja slika: Otoki Kerguelen.

Spodnja slika: Morski slon, ki živi okrog tega otočja.

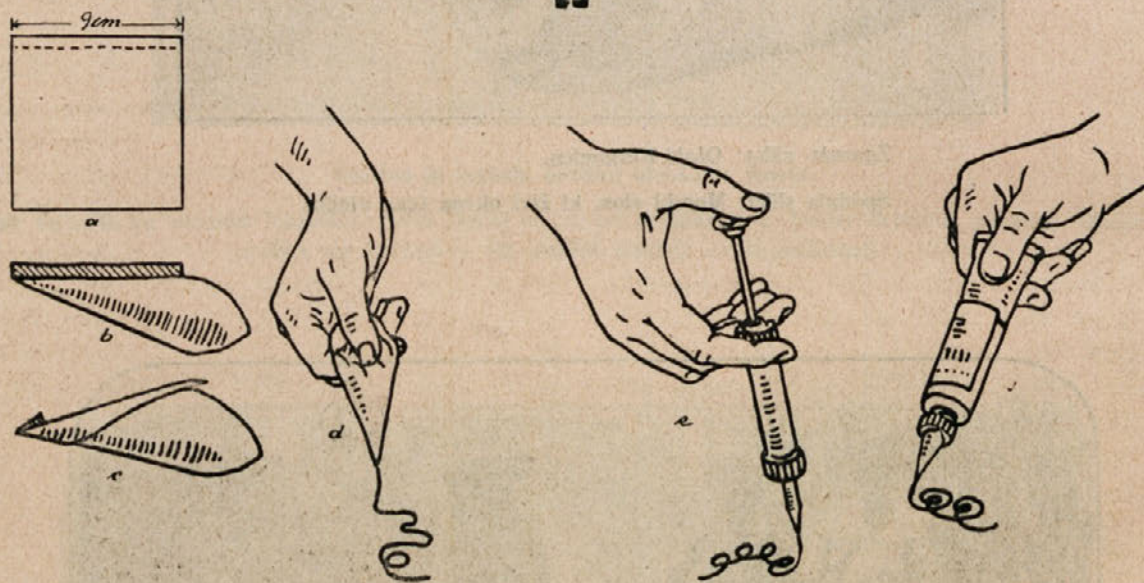
Nosorog, ki je bil ubit z enim samim strelom.

Ročno delo

Prof. Saša Santel:

Plastično slikanje na blago.

Zanimivo je, da tudi ta tehnika ni med našim narodom neznana. Kakor ima batično slikanje v našem ljudstvu svojega prednika v slikanju na piruhih in kakor je patroniranje splošno v rabi ne le pri okraševanju sten, ampak tudi pri ozaljšanju skrinj, zibelk itd. tako imamo primer takozvanega plastičnega slikanja temelji na zelo preprostem načinu izstiskovanja gostotekočega barvila skozi malo luknjico posebne priprave na risalno podlago. S tem dosežemo vzbočene poteze manjše ali večje debelosti ter zamoremo z njimi izdelovati bolj ali manj natančno linearne ornamente vsake vrste.

Priprave za reliefno slikanje.

- a) papir z gumiranim robom, b) in c) zavijanje zavojčka, d) zavojček pri uporabi, e) ljubljanski risalni aparat, f) risalni natikalnik.

nja pri ornamentalnem okraševanju velikonočnih kruhkov in lecta. Kdo jih ne bi poznal, teh ličnih izdelkov posebno iz škofjeloškega okraja, največje veselje mladine na sejmihi? Sicer so ti zares sladki ornamenti — saj so izvršeni z raztopljenim sladkorjem — tehnično primitivni, kar pa ne zmanjšuje njih pestrosti in mnogoličnosti, katra priča vedno zopet na novo o iznajdljivosti našega ljudstva na polju ornamentike.

Plastično ali reliefno slikanje („pastinello-slikanje“, v Ljubljani se je rabil celo nesmiselni izraz „radio-plastično“ slikanje)

Iztiskovanje se vrši z malimi papirnatimi zavojčki („škarnicljji“) ali s posebnimi kovinskimi ali steklenimi aparati.

Papirnati zavojčki se napravijo na sledeči način: Iz trpežnega, a tenkega papirja (detajlni papir, nekatere vrste papirja za pavzanje) izrežemo kvadrate v približni meri 9×9 cm. (Gl. sl. a.) Pri eni strani namažemo rob v širini 0.5 cm s sindetikonom ter ovijemo papir, kakor kažeta sliki b) in c) tako, da dobimo ostro zašiljen zavojček. V ta zavojček iztisnemo potrebno množino (ne preko polovice) reliefnega barvila ter zavojček na gornji strani zlo-

žimo. Ko ga stisnemo s palcem (sl. d), se barva nabere na koničastem vrhu, a ne more ven, dokler ne odrežemo košček vrha s škarjami. Od primernege rezanja je odvisna debelost barvne niti, ki se vleže pri premikanju roke na blago. Paziti je pa treba, da pritisk na zavojček ni prevelik, ker se drugače lahko zgodi, da med delom razpoči, ali da barva uhaja na gornji strani med prste ter jih pomaže. Čiste roke so pa pri vseh podobnih tehnikah predpogoj vspeha, to uči izkustvo.

Mesto opisanih zavojčkov si moreš nabaviti tudi risalni aparat za plastično slikanje. (Slika e) nam nazorno prikazuje tak risalni aparat,* a slika f) malo natikalo za barvne tube, ki ga izdelujejo in prodajajo inozemske barvne tvrdke.)

Kovinski aparati se morajo po uporabi s petrolejem ali terpentinom vestno očistiti, ker postane reliefno barvilo, ko se posuši, zelo trdno, ter ga je pozneje težko odstraniti.

Pri iztiskovanju reliefnega barvila moramo držati risalo v višini 1—3 cm nad risalno ploskvijo (tkanino). Edino pri koncu vsake poteze približamo aparat do tkanine.

Kot barvno sredstvo pri ornamentih, izdelanih v rel. slikariji uporabljamo v zelo redkih primerih samo reliefno barvilo, temveč nam služi to samo kot podlaga za sprejemanje barvnega praška, s katerim poštupamo izvršene poteze.

Ko tedaj govorimo o reliefnih barvah, moramo razlikovati a) podložno barvilo, b) krijoči prašek.

Podložno barvilo, t. j. gosta zmes laka z navadno barvo v prahu, kupimo pod imenom reliefna, ali barva za plastično slikanje, tudi „pastinello-barva“, v trgovini. Kdor hoče priti ceneje do nje, si jo more napraviti sam, če je v posesti priprav, s katerimi se prireže barve za oljno slikanje. V tem slučaju mora paziti, da si pri nakupu laka zagotovi tako vrsto, ki rabi za strditev vsaj en dan. Navadni lak se namreč posuši med izdelovanjem ornamenta ter izgubi s tem potrebno lepljivost, vsled česar ne sprejme več nase krijočih barvnih praškov, o katerih govorimo doli.

Tudi postane navadni lak, ko je suh, tako krhek, da se lomi, ko pregibamo tkanino. Pri preizkuševanju raznih lakov sem naletel na

* Izum in izdelek g. A. Zupančiča, laboranta na T. S. Š. v Ljubljani.

dobro uporabljiv lak, ki se dovolj počasi suši, v trgovini Sabukošek v Mariboru. S tem lakom (berlinski lak) in s primerno množino barve v prahu (n. pr. cinkovo belo) zmesimo in zmeljemo potrebno množino reliefne barve na isti način, kakor se to vrši pri oljnih barvah z barvnim mlinčkom ali s kamnito ali stekleno ploščo in stiskalnim kamnom (Reiber).

Ena najkočljivejših zadev pri plastični slikariji je polnitev kovinskega risalnega nastroja (slika e), pri kateri ne sme priti med barvo niti najmanjša količina zraku. V tem slučaju bi se namreč barvna nit med iztiskovanjem pretrgala.

Risanje samo gre prav naglo od rok in je v bistvu zelo enostavno. Ker po veliki večini izdelujemo v to stroko spadajoča dela na svili, ki je nekoliko prosojna ali na tulu, narišemo načrt najbolje na belem papirju s svinčnikom ter napnemo svilo nad papirjem na risalni deski s par risalnimi žeblički. Nato sledimo črtam z risalnim aparatom istočasno enakomerno iztiskujoč barvilo ter skušamo čim natančneje pokriti poteze, ki jih vidimo skozi blago. Iz previdnosti bomo pa pred začetkom (posebno pri vsaki novi polnitvi risala) preizkusili pravilni iztok barve na posebnem papirju. Pri tej priliki bodemo spoznali, ali smo barvo prav zamesili: če je v njej preveč laka, je postala pretekoča ter se pri delu razlije posebno pri ostrejših kotih; če je laka premalo, gre barvna nit preteško iz risala ter se ne uleže na blago. Šele ko se uverimo, da deluje aparat brezhibno, začnemo delo na svili. Pri delih večjega obsega prenehamo po izvršitvi enega dela, da se nam podložno barvilo ne posuši predčasno, kajti risanju mora takoj slediti potresanje z barvnimi praški.

Krijoči barvni praški za potresanje podložnega barvila.

Ti so raznovrstni. Najbolj so v rabi: a) bronse raznih barv, b) biserni ali briljantni prašek, c) stekleni ali kristalni prašek, (Schmelz), d) volneni, platneni in svileni prašek, e) brokatni prašek.

Večina teh praškov se dobi v tozadevnih trgovinah v raznih nijansah. Najcenejše izmed teh so pa bronse, ki se tudi pri nas dobe v vsaki trgovini za barve.*

* Potrebščine za reliefno slikanje se dobe v Ljubljani v Novi založbi na Kongresnem trgu. V tuzemstvu razpošilja vsakovrstne potrebščine tudi knjigarna D. Garamszeghy, Novi Vrbaš, Bačka. (Nadaljevanje sledi.)

TEHNIKA.

Rokopis ali strojepis.

Niso še zelo daleč za nami časi, ko se je še vse pisalo z roko. Na ta način, ki se je vzdrževal tisočletja, pa je bilo mogoče pisati samo izvornike brez kopij. Za več izvodov istega spisa je bilo ponovno prepisovanje neizogibno. To je bilo zlasti neprijetno pri odvetnikih, sodiščih in drugih državnih uradih, kjer so morale biti vse vloge pisane v dveh ali celo v treh izvodih. Odvetniki in uradi so raditega morali imeti nastavljenе cele kope prepisovalcev. Velika hiba pri rokopisih in prepisovanjih je bila tudi ta, da je dostikrat prišlo do nesporazumljenj, ker čim inteligentnejši je bil pisec, tem manj čitljiva je bila njegova pisava. Polagal ni tolike važnosti na lepo obliko črk kakor na smisel pisma. Pri prepisovanju pa se je kaj lahko dogodilo, da je prepisovalec izpustil kako besedo, stavek ali celo odstavek, kar je dalo prepisu celo drug pomen, nego ga je imel izvornik.

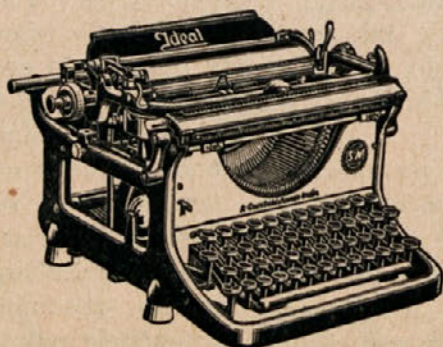
Vsa ta dejstva so bila povod razmišljanju o primerni odpomoči, ki naj bi šla v tej smeri, da bi bila pisava vedno enako lepa in lahko čitljiva in da bi se moglo po možnosti pisati tudi po več izvodov naenkrat s pomočjo kopij. To je napotilo učenjake, da so začeli misliti na sestavo stroja, ki bi rokopis nadomestil s tiskanimi črkami. Začetek je bil silno težak in preko raznih poskusov je preteklo mnogo let, predno je bil skonstruiran stroj, ki je pisal. Dasi je bil prvi stroj še poln nedostatkov in se nikakor ni mogel primerjati z današnjimi pisalnimi stroji, je bil to vendarle velik korak k napredku in nadaljnemu razvoju. Led je bil prebit.

Tovarniško izdelovanje pisalnih strojev se je pričelo v Ameriki. Prvi stroji so bili jako primitivni, takozvani „slepi“ stroji, ker je pisava bila vidna šele, ko se je potegnil popisan papir iz stroja, ali pa privzdignilo valj. Izdelovanje strojev se je čimdalje bolj izpopolnjevalo tako, da se je na strojih res lahko pisalo, in to celo hitreje nego prej z roko. Tehnika pa ni mirovala in je silila vedno dalje k napredku. Pisanje na slepih strojih je bilo neprijetno v toliko, ker pisec ni videl kaj piše. Vsaj večjega števila nazadnje napisanih vrst ni imel pred očmi.

Pred kakimi 35 leti je prišel na trg prvi pisalni stroj z vidno pisavo. Nato so se začeli razni modeli pi-

salmih strojev z vidno pisavo množiti tako, da je danes izbira že jako težka.

Zlasti po vojni se je pisalni stroj povsod uveljavil in to ne samo pri uradih, trgovcih in obrtnikih ter v industriji in bankah, temveč posebno še tudi pri privatnih osebah, ker dandanes nihče nima časa, da bi svoja pisma in vloge kaligrafiral.

Kupec pisalnega stroja mora sedaj gledati v prvi vrsti na to, da ne kupi kompliciran stroj. Pisalni stroj mora biti sestavljen tako, da more pisec brez težkoč do mehanizma ne da bi bilo treba šele odvijati razne dele, ako hoče stroj dobro očistiti. Pri strojih, kjer je mehanizem popolnoma prikrit očem in kjer s čopičem ni mogoče doseči posameznih delov, trpe stroji in se mnogo prej pokvarijo, ker jih razjeda prah in

nesnaga. Nadalje je treba gledati na to, da je mehanizem čim enostavnejši, ker se tak mehanizem najmanje kviri. Razventega mora biti prvovrstni pisalni stroj iz prvovrstnega materiala.

V Sloveniji je sedaj najbolj razširjen pisalni stroj „IDEAL“, ki odgovarja vsem zahtevam kupca tako glede konstrukcije kakor tudi glede materiala ter je višek moderne konstrukcije pisalnih strojev. Ne samo, da nima nepotrebne navlake, raznih dvigal in peres, temveč omogoča vsakemu lajku, da sname valj, voz in tipkina dvigala, pri čemer ni treba odvitih nitih enega vijaka. S tem je dana možnost, da se lahko dobro očisti in namaže. Material teh strojev je posebne vrste. Segment, v katerega so vstavljena tipkina dvigala, je iz bron, dvigala tipk in tračnice, na katerih se pomika voz, so iz zlitine jekla, nikla in kroma, torej iz materiala, ki je trden (toda ne krhek), prožen in ki nikdar ne rjavi.

Poleg tega ima pisalni stroj Ideal še mnogo drugih prednosti, ki jih tu ne navajamo radi pomanjkanja prostora.

Citatelji, ki žele dobiti ponudbo ali prospekt, naj se obrnejo direktno na tvrdko THE REX Co. v Ljubljani, Gradišče 10.

Prihodnjč bomo opisali še male (potniške) pisalne stroje, ki so se tudi že močno uveljavili ter upamo, da bomo s tem ustregli širšim slojem.

Jutri lahko umrjete! Zato se pravočasno zavarujte. Po dva dinarja na dan ste zavarovani za smrtni slučaj, za doživetje, nezgodo in invalidnost. Zahtevajte brezplačne informacije od Splošne zavarovalne zadruga Sv. Petra c. 24.

Proučite prilogo tega lista članek „O ljudskem varčevanju“.

Praktični nasveti.

Nekaj o pripomočkih za vkuhanje sadja.

Stvarno-pravilno konzerviranje sadja in sočivja, ki je za prehrano neprecenljive vrednosti, ni za gospodinjo vedno lahko.

Dosedanji običajni način vlaganja sadja v sladkor je slabo vplival na okus in barvo. Tudi ne prenese vsak močne sladkobe tako n. pr. diabetikerji. — Vlaganje sočivja v sol, pa je v toliko pomanjkljivo, ker postane isto pri tem večkrat trdo. Od vseh novih kemičnih pripomočkov za konzerviranje sadja in sočivja se je tekom časa prav dobro obnesel le dr. Oetkerjev pripomoček za vkuhanje. Njegova kemična sestavina jamči pri pravilni uporabi za popoln uspeh. Da se napravi dober kompot s prav malo sladkorja, je potrebna največja čistota! Kozarec in vso drugo posodo, ki jo rabimo pri vkuhanju je treba očistiti nesnage in škodljivih gljivic, v vodi, v kateri raztopimo nekaj Dr. Oetkerjevega praška. Na 2 litra vode se dene nožev vršič tega preparata. Tudi pergamentni papir, s katerim se kozarce zaveže, namočimo v taki raztopini. Pri takem ravnanju dosežemo, da so vsi predmeti, ki pridejo pri vkuhanju s sadjem ali sočivjem v dotiko popolnoma prosti vseh škodljivih gljiv, kar je za konzerviranje prvi pogoj.

Dr. Oetkerjev pripomoček za vkuhanje je brez vonja in brez slehernega okusa, ter vsled tega ne vpliva niti na naravni okus niti na vonj in barvo sadja oz. sočivja. Na podlagi številnih receptov je gospodinji dana možnost, da sadje in sočivje hitro, ceno in sigurno konzervira. Z Dr. Oetkerjevim pripomočkom lahko konzerviramo vsakovrstne sadne kompote, marmelade, sokove in sočivja.

Pri konzerviranju je važno:

1. Sadje mora biti najboljše kakovosti, ne sme biti obtolčeno ter mora biti čisto umito.
2. Kot sladkor je najbolje uporabljati sipo.
3. Vkuhanu sadje oz. sočivje naj se nikdar ne hladi v posodi, kjer se je kuhalo, temveč se mora isto še vroče napolniti v čiste in suhe kozarce ali porcelanasto posodo. Da kozarci ne popokajo, se jih mora popreje v topli vodi zgreti.
4. Za konzerviranje naj se vedno uporablja Dr. Oetkerjev pripomoček za vkuhanje.
5. Na vsak kozarec se napiše vsebino in datum in letnico, da se starejše sadje porabi preje.
6. Kozarci naj se hranijo na suhem, hladnem prostoru, ki je, če le mogoče na prepihu.

Vlaganje sliv.

Lepe, suhe slive se vložijo v velik kozarec. Na 2 kg sliv se vmeša 1 kg stolčenega sladkorja, malo cimeta ter za nožev vrh Dr. Oetkerjevega pripomočka za vku-

havanje, ki naj se razstopi v rumu. Nato se kozarec zaveže in postavi na sonce. Ko nastane sok in se je sladkor razstopil, je sadje gotovo. Kozarec naj se večkrat pretrse, da se slive napoje soka. To sadje je krog Božiča najokusnejše.

Češpljeva marmelada.

Zelo zrele češplje se umije, odstrani peške, in s prav malo vode gosto vkuha. Na 5 kg sadja se vzame 1 kg sladkorja, 1 kavino žličko klinčkov, 1 kavino žličko cimeta, $\frac{1}{4}$ kg drobno mletih orehov ter malo ingvera v prahu. — Ko je to dosti gosto vkuhanu, se pridene še 1 kavino žličko v rumu razstopljenega Dr. Oetkerjevega pripomočka za vkuhanje, ter napolni v velike kozarce in postavi v toplo pečico.

Vrh kozarca se položi okrogel papir, ki se ga preje namoči v raztopini Dr. Oetkerjevega pripomočka za vkuhanje. Nato se kozarce zaveže z navadnim papirjem.

Jugoslovanska tovarna za izdelovanje
Dr. OETKER-jevega pecilnega praška
d. z. o. z.

MARIBOR

je izdala

**triindevetdeset priznanih
in preizkušenih receptov
za raznovrstno pecivo**

in receptno knjižico za vkuhanje sadja.
Obe knjigi zahtevajte brezplačno od Vašega
trgovca. Če jih pa nima, pišite nam dopisnico,
da Vam jo mi pošljemo brezplačno.

SMEŠNICE.

Nemogoče.

Sinček očetu, — profesorju, ki je študiral:
 „Oče, poglej, na stropu sedi osa!“
 „Pohodi jo — in pusti me v miru!“

Skrbna tašča.

„Ako grem na poset k svojim zetom, vzamem vedno s seboj steklenico konjaka!“

„Kaj, ali Vam je večkrat slabo?“

„Meni? I, bog varuj! Meni ne. Pač pa mojim zetom!“

V jezi.

„Kako pa to, da si je včeraj gospod Zevnik tako hudo želodec pokvaril?“

„Veste, včeraj so ga vrgli iz kluba vegetarijancev, pa se je tako ujezil, da je v svoji jezi pojedel 15 hrenovk!“

Prevaran.

„Moji ženi sem moral obljubiti novo obleko, da sem jo spravil iz letovišča domov.“

„Tako?... Pa je že prišla domov?“ —

„Seveda... Toda ona je z novo obleko zopet nazaj odpotovala!“

Življenska modrost.

Ljubica: Zakaj pa ne poročiš Potočnikovo Agato, ki je vendar tako bogata?“

Ljubimec: „Je pregrda in bi jo ne mogel ljubiti.“

Ljubica: Nesmisel. Ljubezen mine...“

Ljubimec: „Da, žena pa ostane.“

Po Fran Reslu:

1. Zamuda.

Francelj sreča Janeza in ga vpraša:

„Janez kam pa tako hitiš?“

Janez: „V kino.“

Francelj: „Pa ravno prav. Jaz bi tudi lahko zopet enkrat šel pogledati; že nisem bil v kinu celo večnost. Ali je kak lep film?“

Janez: „Kolosalen. Danes grem že petič.“

Francelj: „Kaj? petič??? Ni mogoče. No jaz si lahko predstavljam, da se dobro opero trikrat poslušam, ali opereto dvakrat pogledam, muzej večkrat obiše, ampak da si kdo film petkrat ogleda? Ja, kaj pa je tako posebnega?“

Janez: „Francelj! To je film!! To je slika!!! — Veš tu je jezero. In pri jezeru stoji drevo in pod njim stoji klop. Naekrat pride mlada dama, zelo lepa mlada ženska, ki se vsede na klop, in si sleče čevljičke, in si sleče nogavičke, in si sleče bluzo, in si sleče krilce, in si sleče vedno več in več in ko si na rami odpne na srajci gumb — pripelje mimo brzoviak, in ko ta brzovlak izgine, — že plava dama v jezeru.“ —

Francelj: „No, oprost. In radi tega greš ti petkrat v kino?“

Janez: „Radi tega ne. Ampak enkrat se le lahko zgodi, da bo imel ta vražji brzovlak zamudo, še predno bo dama v vodi!“

2. Ni vseeno.

Kmet na smrtni postelji pravi svoji ženi:

„Stara, sedi k meni, sedi, jaz bi rad spravil vse v red, da ne bo prepira med otroci. Torej poslušaj: zlato uro dobi Jože.“

„Čemu pa rabi Jože zlato uro? Ali ni tudi srebrno birmansko uro zapil, pa bo še to. Ne, ne, zlato uro dobi Jakob.“

„No, radi mene pa jo daj Jakobu! — Ampak prstan z modrim kamnom daš Francetu.“

„Čemu pa bo že rabil smrkavec prstan? Tega pustim napraviti ožjega in ga dobi Micka.“

„No radi mene, pa ga daj Micki. Ampak to bi mi bilo že prav, če dobi novo obleko, ono, ki je zeleno obrobljena, Janez.“

„O seveda! On naj raje bolje pazi na obleke. Tvojo novo obleko dobi Mihec.“

Tedaj je pa postalo kmetu že prencumno. „I, tristo zelenih!“ zavpije bolnik. „Ali ti umiraš, ali jaz?“

3. Doma.

Gospod pride v trgovino in pravi komiju: „Vi slišite, prosim Vas, ali bi ne mogel dobiti za domačo obleko kak ostanek?“

Komij vpraša: „Prosim lepo, koliko pa želite?“

Gospod odgovori: „No, dajte mi tako 1 m 20.“

Komij: „Oprostite, to je vendar veliko premalo za obleko.“

Gospod: „Saj nočem obleke, jaz hočem le domačo obleko.“

Komij: Ja, pa tudi za domačo obleko je to veliko premalo.“

„Kaj?“ reče gospod, „ali imate Vi sploh kak pojem? kako majhen sem jaz doma?“

4. Točnost.

Hotelski hlapec potrka na vrata sobe št. 18.

Oni, ki je v sobi vpraša: „Kaj pa je?“

„Prosim oprostite“ reče hlapec, „prišel sem vprašati, če želite, da vas pokličem ob šestih ali ob sedmih?“

„Fikslaudon!“ zavpije gost v sobi, „saj sem vam vendar naročil, da ob petih. Koliko pa je sedaj?“

„Osem“ odgovori hlapec.

5. Dober prijatelj.

Pri grobu sta stala mož umrle in — hišni prijatelj tudi, in oba sta silno jokala. Posebno hišni prijatelj! Od samega joka sploh ni prišel do sape, tako mu je bilo hudo po ženi svojega prijatelja!

Pa se je smilil možu pokojne in stopi k hišnemu prijatelju, ga potreplja po rami in reče:

„Pojdi, Francelj, pojdi, le potolaži se — saj se tako zopet oženim!“

6. Nesporazum.

Dva stara in dobra prijatelja sta se po dolgem času srečala. Bila sta svidenja zelo vesela in sta se odpravila v kavarno in sta tamkaj to svidenje praznovala.

„No torej, sedaj mi pa povej, kako Ti gre,“ vpraša prvi.

„Hvala, meni gre prav dobro“ odgovori drugi.

„No, saj se ti to tudi vidi“ pravi prvi, ti imaš tako srečne in vesele poteze v obrazu, kaj pa se ti je posebnega pripetilo?“

Odgovori drugi: „Tebi kot staremu prijatelju ti zaupam: včeraj sem postal srečen oče!“

„Tako? No potem ti pa pristrčno čestitam! In kako gre pa gospej soprogi?“

„Hvala dobro. Upam, da o tem ne bo zvedela!“

7. Nemogoče.

Kmet je šel na postajo. In ko je tako počasi krevsal, si je v mislih zbiral stvari, ki jih bo kupil v mestu. Gajžlovnik, grablje, obliž za ženo, novo cev za svojo fajfo, no in seveda pri Figovcu tudi polič vina.

In ko tako premišljuje, pa vidi kako vlak odvozi iz postaje.

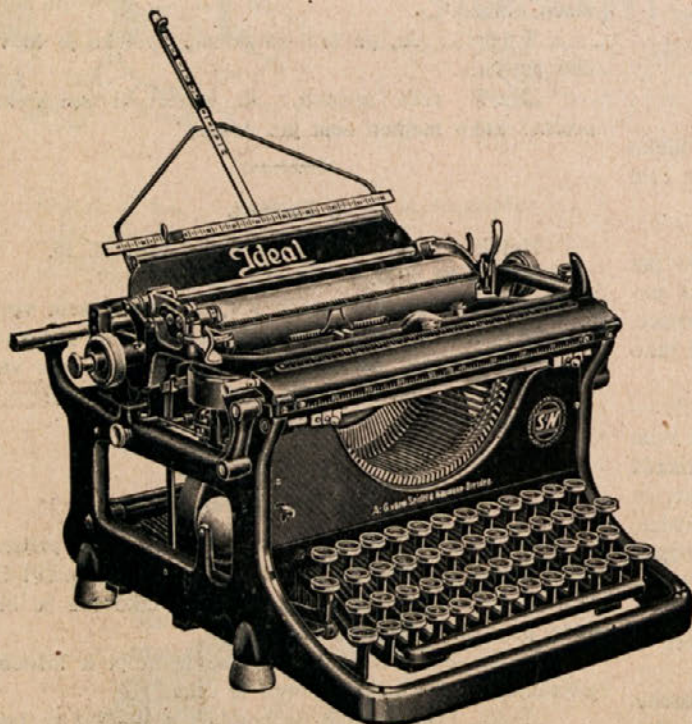
Takoj teče k postajanačelniku. „Gospod načelnik, kaj je vlak že k vragu?“ „Da“ odvrne postajanačelnik, „vlak je že odpeljal.“

„Prosim vas, kdaj pa gre naslednji?“

„19:28.“

„Kaj??? devetnajst osemindvajset? Za vraga, kaj letos ne gre nobeden več?“

TELEFON 2268.

**REKORD
POPOLNOSTI**
je
novi model
pisalnega stroja

IDEAL

MODELA „D“

THE REX CO. LJUBLJANA

GRADIŠČE ŠT. 10

PROSPEKTI BREZPLAČNO!

Odpremna hiša „UNIVERSAL“ ^{d. z.} _{o. z.}

Ljubljana, Tržaška cesta št. 26

Razpošilja po povzetju vsako jedilno orodje
iz bele alpaca kovine znane znamke

BERNDORF

v paketih po $\frac{1}{2}$ tucata, 1 tucat a tudi
posamezno.

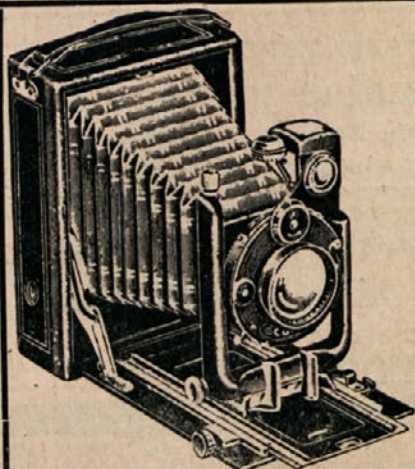

Ilustrirani
ceniki na zahtevo!

Žlice za črno kavo	Din 7-50
Žlice za kavo	„ 9-50
Jedilne žlice	„ 18-—
Vilice	„ 18-—
Noži	„ 32-—
Velika žlica za juho	„ 45-—

V₁ zalogi tudi cenejše vrste drugih tovarn.

EDINA SPECIALNA ZALOGA

FOTO MATERIJALA

JANKO POGAČNIK

LJUBLJANA, TAVČARJEVA ul. 4.

**KONFEKCIJSKA INDUSTRIJA IN VELIKA ZALOGA
VSAKOVRSSTNEGA ČEŠKEGA IN ANGLEŠKEGA SUKNA**

MODNI SALON

JOSIP IVANČIČ

Ljubljana, Šelenburgova ul. 1

(dvorlšče)

Lastna manipulacija konfekcije za moške, fante in otroke iz prvovrstnega češkega blaga po najnovjšem kroju. Velika izbira otroških oblek in dežnih plaščev kakor tudi kamgarna in ševjota za moške obleke.

Cene neverjetno nizke! Prodaja na malo in veliko!

Telefon int. 2885.

Tridesetletna izkušnja dokazuje, da so čaše znamke

WECK

za vkuhanje najzaneslivejše in radi tega najcenejše.

Letos znatno znižane cene.

**Zahtevajte jih pri Vašem trgovcu ali pa pri „Tovarniški zalogi“
Weck-a Ljubljana, Krekov trg 10 (tvrška Fructus).**

Nizke cene!

Dobro blago!

Fino moško perilo, kravate,
klobuke in modne potrebščine

za gospode dobite pri

„Produkciji“, Tržaška c. 26.

Iščemo zanesljive
zavarovalne zastopnike

v vseh mestih. Ponudbe pod „Zavaroval-
nica“ na upravo tega lista.

Ilustrovane cenike razpošilja zastoj
Odpremna hiša „UNIVERSAL“,
d. z o. z. v Ljubljani.

POPPAEA izdelki so vsakomur
dostopni!

50 gr Eau de Cologne 15 D

100 " " " " 28 D

55 " Eau dentifrice
ustna voda 18 D

katero preizkušeno in
priznано od raznih
znanstvenikov
priporoča

Société Anonyme
Poppaea.

Paris — Ljubljana — Leipzig

Tip - Top

se je preselil v Šelenburgovo ulico 4

Obleke po meri.
Amerikansko li-
kanje damskih
in moških
oblek.

**PROJA
DIŠAVE**

Zapomni si, da upo-
rabljam samo dišave
z znamko „PROJA“,
ki so zajamčeno pri-
stne, dobre in čiste.

